

ELÄMYKSIÄ SAARISTOMERELLÄ
Kartoitus osallistujien kokemuksista Y-Säätiön
purjehdukselta 2016

Lilli Temisevä
Opinnäytetyö, syksy 2016
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Helsinki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Temisevä, Lilli. Elämyksiä Saaristonmerellä. Kartoitus osallistujien kokemuksista Y-Säätiön purjehdukselta 2016. Helsinki, syksy 2016, 50 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma, tutkinto: sosionomi (AMK).

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Y-Säätiön purjehdukselle osallistuneiden kokemuksia. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa vastaavanlaisen jatko toiminnan kehittämiseksi. Opinnäytetyö toteutettiin etnografisena tutkimuksena, johon aineistoa kerättiin pääosin eri laadullisia aineistonkeruumenetelmiä käyttämällä. Purjehdusta tarjottiin Y-Säätiön ja Y-Säätiön yhteistyökumppaneiden nuorille asukkaille. Purjehdukseen kuuluivat kaksi ennakkotapaamista, viisipäiväinen purjehdus Saaristomerellä ja jälkitapaaminen. Kaikki purjehduksessa mukana olleet osallistuivat aktiivisesti purjelaivan päivittäisiin tehtäviin. Fyysistä toimintakykyä ja sosiaalisia taitoja vaativan toiminnan lisäksi purjehdus piti sisällään odotusten ja kokemusten jakamista.

Kartoituksen mukaan osallistujat kokivat tärkeäksi mahdollisuuden päästä tutustumaan uuteen ympäristöön ja oppimaan uutta. Autenttisessa luonnossa toimiminen oli osallistujien mukaan merkittävä osa retken elämyksellisyyttä. Purjehdus koettiin seikkailulliseksi toiminnaksi, jonka yllätyksellinen luonne vaati rohkeutta ja ponnisteluja. Yhteisöllinen toiminta sisälsi onnistumisen ja itsensä voittamisen kokemuksia. Tuloksissa keskeisenä nousivat yhteenkuuluvuuden tunne ja hetkeen pysähtyminen. Y-Säätiön purjehdus voidaan käsittää seikkailutoiminnaksi ja se sisälsi paljon seikkailukasvatuksellisia elementtejä. Jotta toimintaa voitaisiin kehittää tarjoamaan elämysten lisäksi jotain omaa elämää vahvistavaa, siihen tulisi yhdistää aiempaa enemmän kokemusten reflektointia ja yhteisöllisyyttä lisäävää ryhmätoimintaa.

Asiasanat: elämys, kokemusoppiminen, seikkailu, seikkailukasvatus, osallisuus.

ABSTRACT

Temisevä, Lilli. Participants' experiences from the Y-Foundation 2016 sailing trip on the Archipelago Sea. Helsinki, Autumn 2016, 50 p., 3 appendices. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this thesis was to examine the participants' experiences of the Y-Foundation sailing trip. The aim of the thesis was to produce information for developing similar kind of activities for the future. The thesis was executed as an ethnographic research where the material was gathered mostly by using different qualitative methods. The event was aimed at young inhabitants of Y-Foundation and inhabitants of Y-Foundation's partnership organizations. The event consisted of two meetings beforehand, five days of sailing in Saaristomeri and a meeting afterwards. All the participants took part in daily routines aboard the sailboat. In addition to tasks that require physical and social skills, the sailing included sharing expectations and experiences.

According to the research what was important to the participants was the opportunity to see a new milieu and develop new skills. Working in an authentic environment was a meaningful part of the experience. The sailing trip was experienced as an adventurous and surprising activity that required bravery and efforts. The communal activity included experiences such as succeeding and overcoming yourself. In the results the essential experiences were the sense of belonging and savoring the moment. Y-Foundation's sailing trip can be seen as an adventure activity and the sailing included many adventure education elements. In order to develop the activity to offer more than just experiences, something empowering, it should be combined with more reflective methods and group activities that increase the sense of community.

Key words: experience, adventure, experiential learning, outdoor adventure education, participation.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 SEIKKAILUKASVATUS TUKIMUOTONA	7
2.1 Kokemus ja elämys oppimisessa	7
2.2 Seikkailu	9
2.3 Seikkailukasvatus	11
3 KARTOITUKSEN TARKOITUS, YHTEISTYÖTAHOT JA PURJEHDUSTOIMINNA KUVAUS	16
3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	16
3.2 Y-Säätiö asukasosallisuutta vahvistamassa	16
3.3 Suomen Purjelaivasäätiö yhteistyötahona	18
3.4 Y-Säätiön purjehdustoiminnan kuvaus	18
4 AINEISTON KERUU JA ANALYYSIMENETELMÄT	21
4.1 Eettiset valinnat laadullisen tutkimuksen lähtökohtana	21
4.2 Aineiston keruu	22
4.3 Aineiston analyysimenetelmät	24
5 TULOKSET	26
5.1 Odotuksia purjehdukselle ja kokemuksia ennakkotapaamisista	26
5.2 Elämyksiä Saaristomerellä	27
5.3 Kokemuksia käytännön järjestelyistä	30
5.4 Tulosten yhteenveto	31
6 POHDINTA	33
6.1 Opinnäytetyön eettinen tarkastelu ja luotettavuuden arviointi	33
6.2 Johtopäätökset ja tulosten tarkastelu	36
6.3 Kehittämisehdotukset ja jatkotutkimushaasteet	39
LÄHTEET	43

LIITE 1: Hakemuslomake.....	47
LIITE 2: Tutkimukseen osallistuminen	48
LIITE 3: Kyselylomake	49

1 JOHDANTO

Y-Säätiön toiminnan tavoitteena on ehkäistä eriarvoisuutta ja syrjäytymistä sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta tarjoamalla koti sitä eniten tarvitseville. Y-Säätiö pyrkii myös muulla tavalla osallistumaan asuntovaikeuksissa olevien ihmisten sosiaalisten ja taloudellisten elämän edellytysten parantamiseen. (Y-Säätiö 2016.) Yksi sosiaalisten edellytysten parantamisen keinoista on asukasosallisuuden vahvistaminen. Tämän tavoitteen pohjalta kesällä 2016 järjestettiin yhteistyössä Suomen Purjelaivasäätiön kanssa viisipäiväinen purjehdusretki Saaristomerellä Y-Säätiön sekä Y-Säätiön yhteistyökumppaneiden asukkaille. Sovimme yhdessä Y-säätiön kanssa kokemusten kartoittamisesta. Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa purjehdukseen osallistujien kokemuksia ja selvittää niiden pohjalta, mitä retkessä tulisi kehittää, jotta se onnistuisi entistä paremmin. Purjehdusta seikkailutoimintana sekä sen kehitysmahdollisuuksia tarkastellaan sosiaalityön näkökulmasta. Opinnäytetyön tulosten pohjalta on tarkoitus kehittää purjehdusta enemmän asiakkaita voimaannuttavaksi työmuodoksi.

Purjehdus toteutettiin monivaiheisena prosessina, johon kuuluivat kaksi tapaamista ennen purjehdusta, purjehdus Suomen Purjelaivasäätiön Kuunari Helenalla ja jälkitapaaminen. Opinnäytetyö on etnografinen tutkimus, jossa sen tekijänä osallistuin purjehdukseen ja siihen liittyviin tapaamisiin saadakseen mahdollisimman moniulotteisen kuvan tutkimuskohteen kokemuksista.

2 SEIKKAILUKASVATUS TUKIMUOTONA

2.1 Kokemus ja elämys oppimisessa

Kokemus ja elämys käsitteinä ovat tulkinnaltaan kulttuurisidonnaisia. Englannin kielessä sana *experience* voi tarkoittaa kokemusta, elämystä, seikkailua, tapahtumaa tai tilannetta. Suomen kielessä sanan kokemus tulkintaan liittyy kolme asiaa. Se voidaan käsittää yksityisenä koettuna asiana, kokemalla saatuna välittömänä tietona tai tuntemuksena. Lisäksi kokemus edellyttää perehtyneisyyttä, harjaannusta ja kokeneisuutta. (Karppinen 2007, 78.) Humanistisen psykologian mukaan, omakohtainen tietoisuus syntyy kokemuksista, joista muodostuu tieto ja ymmärrys itsestä, elämästä ja ympäröivästä maailmasta (Räty 2011, 12).

Elämys suomenkielessä on mielletty tarkoittavan jotain sellaista kokemusta, joka tekee kokijalleen voimakkaan vaikutuksen (Perttula 2008, 116). Elämysten kokeminen on hyvin henkilökohtaista. Toiselle elämys on rauhoittuminen mukaansa tempaavan kirjan pariin, kun taas toinen kokee elämyksen perustuvan konkreettiseen korkean riskitason toimintaan. Elämys määrittyy kokijalleen suhteessa tilanteeseen, toiminnan kohteeseen ja tavoitteeseen. Kokemus viittaa toiminnan ulkoiseen olemukseen, kun taas elämyksellä painotetaan toiminnan sisältämiin mielensisäisiin merkityksiin. (Karppinen & Latomaa 2007, 13–14.)

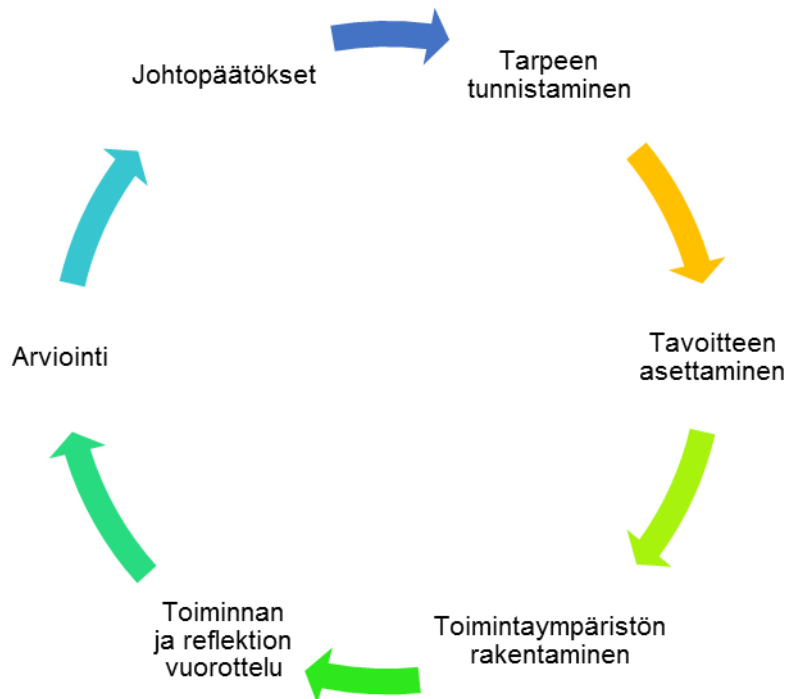
Kokemuksessa yhdistyy tajuava subjekti, hänen tajunnallinen toiminta ja toiminnan kohde. Elämäntilanne on se todellisuus, mihin ihminen on suhteessa. Kokemus on sitä, miten ihminen käsittää oman todellisuuden eli elämäntilanteensa. Kokemus voi olla mikä tahansa asia, jolla on merkitystä mille tahansa elämäntilanteeseen kuuluvalla. (Perttula & Latomaa 2008, 116–119.) Elämyksellä ja sen merkittävyydellä on kokemusta jäsentävä tehtävä. Elämyksellä on merkityssuhde ihmisen tajunnallisen toiminnan ja elämäntilanteen välillä. Elämys rakentuu kokemuksina ja merkityksinä ihmisen mielessä suhteessa ympärillä olevaan maailmaan. Elämys on kokemusta rajatumpi. Elämys on ihmiselle erityisen tärkeä ja merkityksellinen kokemus.

Merkittävyyden kriteerit ihminen luo itse, eli milloin kokemus on elämys, riippuu kokijasta itsestään. Elämyksellä ei välttämättä ole aina positiivinen kaiku. Elämys voi olla myös kokijalleen kielteinen kokemus. (Perttula 2007, 54–57.)

Kokemus on tärkeä osa kaikkea oppimista. Kokemusoppiminen perustuu yksilön aikaisempiin kokemuksiin. Yksilölle merkittävä kokemus käynnistää oppimisprosessin, jossa omakohtainen kokemus, sen pohdinta ja käsitteellistäminen sekä aktiivinen soveltava toiminta muodostavat jatkuvan syklisen ketjun. Kokemusoppiminen ei ole vain uusien toiminta- ja ajattelutapojen sisäistämistä. Se on myös menneisyyden kokemusten uudelleen arviointia ja jäsentämistä, jolloin merkitystulkinta voi muuttua entisestä. Kokemusoppiminen voi muuttaa ihmisen käyttäytymistä ja ajattelua, asenteita ja persoonaa. Kokemusoppiminen on toiminnallista ja monipuolisesti aktivoivaa oppimista. Sillä on vaikutuksensa ihmisen mielikuvitukseen ja tunteisiin. (Silkelä 2001, 26.) Seikkailukasvatus voidaan käsittää kokemusoppimisprosessiksi, jossa uusia ajattelu- ja toimintamalleja opitaan seikkailullisen toiminnan ja sen reflektoinnin avulla. Reflektointi eli mieleen palauttamisen ja järkeilyn prosessi on tärkeä osa oppimista. Reflektoinnissa palautetaan mieleen koettu asia tai ilmiö, sitä tarkastellaan oman kokemushistorian valossa ja tarkastelun pohjalta pyritään hahmottamaan jotakin tulevaisuudesta. (Kivelä & Lempinen 2010, 25.) Onnistunut oppimisprosessi tuottaa uutta soveltavaa tietoa ja uusia elämyksiä ja kokemuksia (Keskinen 2015, 11).

Toiminnallisuuden kautta muodostuvat kokemukset ja elämykset voidaan käsitellä seikkailukasvatuksessa luovuutta ja ymmärrystä herättävinä ärsykkeinä. Elämysten ja kokemusten yhdessä työstettävä prosessointi on osa sosiaalista oppimista. (Salo 1999, 115.) KOTA ry:n luoma seikkailukasvatuksellinen oppimisprosessi alkaa tarpeen tunnistamisesta (ks. KUVIO 1). Tunnistetut tarpeet määrittelevät tavoitteiden suunnan ja määrän. Seuraava vaihe on toimintaympäristön rakentaminen. Tämä kokonaisuus pitää sisällään kaiken toiminnan suunnittelun, varautumisen ja valmistautumisen. Varsinaisessa toiminnassa vuorottelevat tavoitteiden mukainen toiminta ja sen reflektointi. Ennen varsinaisen toiminnan päättymistä kokemuksia arvioidaan ja muodostetaan johtopäätökset. Arviointi koostuu toiminnan tarkastelusta

suhteessa tarpeiden tyydyttämiseen, tavoitteiden saavuttamiseen ja toimintaympäristön tarkoituksenmukaisuuteen. Arvioista johdetut johtopäätökset suuntautuvat tulevaisuuteen. (Kivelä & Lempinen 2010, 20–21.)

KUVIO 1: Seikkailukasvatuksellisen oppimisprosessin kehä (Kivelä & Lempinen 2010, 21)

2.2 Seikkailu

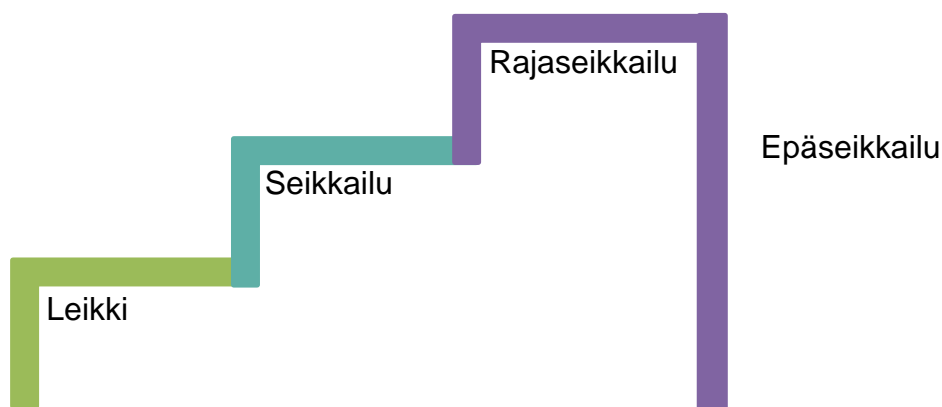
Seikkailukasvatuksen asiantuntija ja professori Simon Priest määrittää seikkailuksi minkä tahansa ennalta tiedostamattomaan lopputulokseen johtavan kokemuksen. Seikkailu perustuu vapaaehtoisuuteen ja se sisältää epävarmuutta. Epävarmuudesta selviytyminen ja haasteen kohtaaminen edellyttävät ihmisen käyttämään henkilökohtaisia kykyjä. (Telemäki 1998, 19.) Seikkailuun kuuluu tuntematon elementti. Seikkailun tavoitteet voivat olla tiedostamattomia toiminnan alkaessa ja ne voivat hahmottua vasta prosessin aikana. (Virtanen 2011, 16.) Kuten aikaisemmin mainittiin, kokemukset ja niiden merkittävyys ovat subjektiivisia. Tämän vuoksi myös seikkailun määrittäminen tyhjentävästi on

hankalaa. Vielä haastavampaa on määrittää yksittäisen ihmisen käsitys siitä, mikä on seikkailua. Kokija subjektina loppukädessä määrittää itse mikä hänelle merkitsee seikkailua. (Keskinen 2015, 15.)

Seikkailu alkaa jo ennen varsinaista seikkailutapahtumaa. Se käynnistyy ennakoivina mielikuvina siitä, mitä seikkailu voi pitää sisällään. Siihen liittyvät etukäteisvalmistelut ja suunnittelut. Suunnittelussa pohditaan muun muassa turvallisuuteen ja varustukseen liittyviä asioita. Seikkailuun kuuluvat myös henkinen valmistautuminen ja itseluottamuksen löytäminen. Seikkailua on vaikea määrittellä etukäteen. Tästä johtuen epä tietoisuus luo jännitystä. (Karppinen 2005, 134.) Seikkailuun oleellisesti liittyy turvallisuus ja turvallisuudentunne. Turvallisuudella on erilaisia ulottuvuuksia. Hyvä fyysinen turvallisuus takaa kehon ja varusteiden säilymisen toivotussa kunnossa. Se pyrkii välttämään tapaturmia, jotka aiheuttavat kipua, vammautumista tai aineellisia vahinkoja esimerkiksi varusteiden rikkoutumista. Psyykinen turvallisuus viittaa turvallisuuden tunteen tasoon. Pelot ja traumat ovat sen vastakohta. Sosiaaliseen turvallisuuteen liittyy osallisuuden kokeminen ja eristäytymisen välttäminen. Kun sosiaalinen turvallisuus on toivotulla tasolla, kokija kokee olevansa tarpeellinen osa ryhmää, jonka kanssa hän toimii. Seikkailun riskit voidaan jakaa kahteen ryhmään. Vaarat vähentävät turvallisuutta ja uhkat ovat niitä tekijöitä, jotka vähentävät turvallisuuden tunnetta. Riskeihin vaikuttavat ihmiset, ympäristö ja toiminta. (Kivelä & Lempinen 2010, 24–25.)

Colin Mortlock on hahmotellut seikkailun tasot ohjaajan näkökulmasta. Tasot muodostavat neliosaisen käsityksen seikkailun vaativuudesta, jossa haasteet kasvavat siirryttäessä seuraavalle tasolle oheisen kuvion mukaisesti. Tavoitteena on, että neljättä tasoa ei koskaan saavuteta. Alimmalla tasolla toiminta on tekijälleen selvästi helppoa. Tasoa kutsutaan leikiksi. Toisen tason toimintaa kutsutaan seikkailuksi. Seikkailu vaatii tekijältään huomattavasti enemmän ponnistelua, mutta henkilö tuntee hallitsevan tilannetta. Tilanne voi aiheuttaa jännitystä, mutta varsinaista fyysistä vaaraa toiminta ei tekijälleen aiheuta. Tilanne on haastava eikä siihen liity pitkästymisen tunteita. (Keskinen 2015, 22 – 23.) Kolmatta tasoa kutsutaan rajaseikkailuksi, jolloin toimija joutuu omien tietojensa ja taitojensa rajoille. Rajaseikkailuun kuuluu pelon ja

hallitsemattomuuden tunne. Toimija voi kokea tarvitsevansa omien todellisten ponnisteluiden ja vaivannäön lisäksi ripauksen onnea selviytyäkseen. Seikkailun lopputulema ei ole ennalta arvattavissa. Selviytyttyään rajaseikkailusta tekijä kokee usein voimakasta onnistumisen iloa ja ylpeyttä. Neljäs seikkailun taso ylittää seikkailijan taidot ja tiedot ja sitä kutsutaan epäseikkailuksi. Siihen liittyy voimakasta pelon ja kauhun tunnetta. Tällöin tilanteessa rikotaan tekijän fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia rajoja häntä vahingoittavalla tavalla. Epäseikkailuun voidaan tahtomattaan päätyä esimerkiksi ohjaajan ammattitaidon puutteen vuoksi. (Kivelä & Lempinen 2009, 20.)

(KUVIO 2. Seikkailun portaat (Keskinen 2015, 22))

2.3 Seikkailukasvatus

Elämys- ja kokemustoiminnassa käytetyt käsitteet eivät ole yksiselitteisiä ja niiden erottaminen toisistaan on haastavaa (Karppinen & Latomaa 2007, 11). Käsitteistöä joudutaan soveltamaan riippuen siitä, missä viitekehyksessä toimintaa toteutetaan (Karppinen & Latomaa 2015, 39). Sosiaalityössä on käytetty jo pitkään toiminnallisuutta asiakkaan selviytymiskykyä lisäävänä auttamisen muotona. Sosiaalityön näkökulmasta seikkailu mahdollistaa kokemuksellisen vahvojen tunteiden käsittelyn ja luo yhteisöllisyyttä. Sosiaalityön kentällä ratkaisevaa ei niinkään ole lopputulos, vaan yhdessä kuljettu matka. Seikkailullinen toiminta tarjoaa jatkuvasti uusia tilanteita ja työntää toimijansa

toisinaan pois mukavuusalueelta. Seikkailu edellyttää ryhmän jäseniltä toisen huomioon ottamista ja toiseen luottamista. (Karppinen & Latomaa 2015, 170–171).

Elämyksellisyyttä ja kokemuksellisuutta pidetään arvokkaana ihmisen kasvussa, oppimisessa ja kuntouttavassa työssä, erityisesti toimiessa kasvun ja oppimisen ongelmia kohdanneiden lasten ja nuorten kanssa. (Karppinen & Latomaa 2007, 11). Seikkailukokemusten tuottamista ja seikkailutoiminnan soveltamista hoito-, kasvatusta- ja sosiaali-alojen työmuotona kutsutaan seikkailukasvatukseksi (Linnossuo 2007, 204). Seikkailukasvatus on aktiivista toimintaa, joka tähtää kokonaisvaltaisena ihmisenä kehittymiseen. Sen tärkeimpänä tehtävänä on tuottaa toimijalleen elämyksiä, joiden avulla voi oppia jotain omaa elämää vahvistavaa. Seikkailukasvatus pyrkii luomaan realistista ymmärrystä omasta osaamisesta, kyvyistä ja uskalluksesta, mutta myös näiden rajallisuudesta. Seikkailukokemus mahdollistaa omien ajattelu- ja toimintatapojen kyseenalaistamisen ja näin kannustaa muutokseen tai vahvuuksien löytämiseen. Toimijan oma tahto, taito ja kyky ovat sidonnaisia oppimiselle, eli sille miten hän sisäistää ja rakentaa uutta tietoa sekä muuttaa toimintaansa. (Lempinen 2010, 126–127.) Purjehduksella toteutettu ryhmätoiminta sisälsi samoja elementtejä kuin seikkailukasvatus. Seikkailukasvatus on laaja käsite, eikä tämän vuoksi viiden päivän purjehdusretkellä ole realistista olettaa, että toiminta olisi ollut kaikilta osin seikkailukasvatuksen tavoitteet ja tarkoitukset kattavaa.

Yksilön kasvun tukemista seikkailukasvatuksessa toteutetaan haasteellisen ryhmätoiminnan avulla. Seikkailutoiminta sisältää sellaisia aktiviteettejä, jotka haastavat yksilön ja ryhmän ylittämään rajojaan ja ottamaan vastuuta. (Linnossuo 2007, 204.) Vastuuseen kasvaminen on osa ihmisen kasvuprosessia. Se on opeteltavissa oleva taito, jota jokainen tarvitsee selviytyäkseen elämässään. (Huttunen 2015, 14–16.) Seikkailukasvatuksessa osa turvallisuuteen ja osaamiseen liittyvästä vastuusta siirretään ohjaajalta toiminnan osallistujille. Osallistuja toimii aktiivisesti osana toimintaa ja hänelle tarjotaan välineitä kontrollin tunteen saavuttamiseksi haasteista huolimatta. (Keskinen 2015, 21.) Seikkailukasvatuksella tavoitellaan turvallisuuden ja kontrollin sekä

myös arvaamattomuuden ja itsensä ylittämisen välisen tasapainon löytämistä (Telemäki 1998, 19). Y-Säätiön purjehduksella vastuu laivan etenemisestä ja muusta toiminnasta oli jaettu kaikille purjehduksella mukana olleille. Laivan miehistön tehtävänä oli opastaa purjehtimaan, mutta konkreettisen toiminnan suorittivat muut mukana olleet.

Seikkailukasvatukseen liitetään vahvasti luonto, mutta sitä voidaan toteuttaa myös sisätiloissa. Toimintaympäristö ja toiminnan laatu voivat olla hyvin arkisiakin, mikäli toimintaan saadaan liitettyä yllättäviä, elämyksellisiä, epätavallisia ja jännittäviä hetkiä. (Lempinen 2010, 3.) Koskematon luonto vesistöineen ja vaihtelevat sääolosuhteet toimivat terapeuttisesti. Myös luonnossa usein vallitseva hiljaisuus ja rauha lisäävät toiminnan vaikuttavuutta. (Virtanen 2011, 58.) Purjehdus on kuulunut seikkailukasvatuksellisiin ohjelmiin jo vuosikymmenten ajan (Telemäki & Bowles 2001, 27). Vene toimintaympäristönä on hyvin rajattu. Veneestä ei ole pois pääsyä, muulloin kun se on laiturikiinnityksessä. Vene ei liiku, ellei sen eteen tehdä tiettyjä asioita. Veneen eteneminen vaatii yhteistyötä ja tiivistä kommunikointia. Turvallisen veneilyn edellytyksenä on huolellisuus, riittävä osaaminen ja oikea valmistautuminen. (Kivelä & Lempinen 2009, 74.)

Seikkailun tulee perustua aina omaan valintaan ja vapaaehtoisuuteen (Telemäki 1998, 19). Seikkailutoiminta mahdollistaa omien rajojen rikkomisen, silloin kun siihen uskalletaan heittäytyä avoimin mielin. Omien rajojen kohtaaminen mahdollistaa yksilölle uusia oivalluksia omassa tavassaan toimia ja ajatella. (Kiiski 1998, 109.) Seikkailulliselle toiminnalle ominaista on monipuolisuus. Siinä yhdistyvät ajattelu, tunteet, tieto, tahto ja tekeminen. Lisäksi sitä havainnoidaan monipuolisesti eri aistien välityksellä. (Karppinen & Latomaa 2015, 44.) Y-Säätiön Purjehdus perustui omaan halukkuuteen osallistua. Mukaan pääsi täyttämällä hakulomakkeen, jossa muun muassa kysyttiin miksi hakija haluaa mukaan.

Seikkailun päämääränä on henkilökohtaisen kasvun tukeminen. Jotta se olisi mahdollista, seikkailun intensiivisyys tulee mitoittaa niin, että ryhmä tai yksilö joutuu kohtaamaan omat rajansa. Tällöin seikkailija joutuu pois mukavuusalueelta ja kokee epävarmuutta. Silloin hänen on pakko hylätä tutuksi

tulleet tapansa toimia ja ponnisteltava saavuttaakseen tilanteen hallinnan. Seikkailija huomaa selviytyneensä uudesta tilanteesta vastoin odotuksiaan ja kokee onnistumista. Tämä kokemus johtaa parempaan ymmärrykseen itsestä. Paremmuus tässä yhteydessä viittaa myönteisempää ja realistisempaan minäkuvaan. (Clarke 1998, 64–67.) Identiteetti koostuu kokemuksesta, millaisena ihminen kokee minäkuvansa. Siihen vaikuttavat omat odotukset ja tarpeet, mutta myös ulkoapäin tulevat vaatimukset. Identiteettiin vaikuttavat tekijät ovat kuitenkin jatkuvasti muuttuvia. Identiteetti muovaantuu uudelleen riippuen henkilön elämänvaiheesta. Esimerkiksi nuoruuden identiteetin kehityksen jälkeen alkaa nuoren aikuisen identiteetin etsintä. (Martikainen 2015, 167–169.) Y-Säätiön purjehdukselle osallistujat valikoitiin iän perusteella. Tällöin heitä yhdisti heidän elämänvaiheensa eli tässä tapauksessa nuoruudesta luopuminen aikuistumisen kynnyksellä.

Työntekijän asema sosiaalityössä on usein ratkaisukeskeinen. Hänen tehtävänsä on tukea asiakasta niin, että hän löytäisi itse omat vahvuutensa toiminnan kautta. Tavoitteena on rakentaa yhteistyötä, etsiä eteenpäin vieviä vaihtoehtoja ja onnistumisia, eikä niinkään ratkaista ongelmaa asiakkaan puolesta. Myös seikkailukasvatuksessa painottuu ratkaisukeskeisyys. Ratkaisukeskeisyys voidaan käsittää enemmänkin tapana ajatella kuin varsinaisena työmenetelmänä. (Virtanen 2011, 14–15.) Yksi tärkeä seikkailukasvattajan tehtävä on tarjota reflektoinnille aikaa ja tilaa, sekä käyttää reflektointiin kannustavia työtapoja. Reflektiiviseen toimintaan sisältyy mahdollisuuksia toiminnan suunnitteluun, tarkasteluun, ajatteluun ja arviointiin. Epäonnistumisten ja vastoinkäymisten reflektointi on ensiarvoisen tärkeää, jotta voitaisiin ymmärtää mikä niihin johti ja miten vastaavanlaisiin tilanteisiin voitaisiin jatkossa paremmin valmistautua. Reflektointia tukemalla voidaan vahvistaa ryhmän mahdollista voimaantumista. Oleellista on korostaa saavutusten ja menestysten käsittelyä ja saattaa ne oikeaan mittasuhteeseen epäonnistumisten ja vastoinkäymisten kanssa. (Kivelä & Lempinen 2009. 25–27.)

Seikkailukasvatusta ja seikkailupedagogiikkaa käytetään usein synonyymeinä. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka ovat toistensa lähikäsitteitä ja niitä käytetään samoissa asianyhteyksissä. Seikkailukasvatuksessa ja

seikkailupedagogiikassa yhdistyvät seikkailu ja kasvatus, kun taas elämyspedagogiikassa yhdistyvät elämys ja kasvatus. Yhdistävä tekijä on niiden tuottama elämyksellinen ja seikkailullinen toiminta. Kyseisten käsitteiden oleellisin ero lienee se, että seikkailukasvatuksessa ja seikkailupedagogiikassa seikkailulla on suurempi rooli kuin johdonmukaisella kasvatuksella. Seikkailutapahtuman ei tarvitse olla kokonaisuudessaan ennalta suunniteltua, vaan sen luonteeseen kuuluu ennalta arvaamattomuus, aitous ja spontaanius. Seikkailu sisältää muuttujia, joihin ei voi etukäteen valmistautua ja se luo seikkailuun kiehtovaa yllätyksellisyyttä. Elämyspedagoginen tapa kasvattaa ja opettaa perustuu ennalta tarkkaan suunniteltuihin kasvatustapoihin, eikä niinkään konkreettiseen seikkailuun. (Karppinen & Latomaa 2015, 46–47.)

Seppo Karppisen (2015) toimintatutkimuksen tulokset osoittavat että, seikkailukasvatus seikkailu- ja elämyspedagogiikka ovat vaihtoehtoisia menetelmiä haastavien oppilaiden kuntouttavassa kasvatuksessa, koulumotivaation lisäämisessä ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Oppilaiden kokemukset seikkailu- ja elämyspedagogiikasta olivat myönteisiä kehityksen, kouluviihtyvyyden ja sosiaalisten vuorovaikutusten suhteen. Karppisen väitöskirjassa todetaan, että seikkailu- ja elämyspedagogiikka mahdollistaa koulun oppinaineiden ulkopuolelle jäävien persoonallisen kasvun ja sosiaalisen toiminnan kehityksen tukemisen. (Karppinen 2015, 5.) Kun asiakkaalla on hankaluuksia tunnistaa omaa elämäänsä kuormittavia tekijöitä, seikkailun avulla voidaan saada sisäisiä lukkoja auki ja päästä eteenpäin omassa kasvussa. Toiminnalliset keinot voivat olla hyödyllisiä silloinkin, kun keskustelu on vaikeaa ja yhteistä kieltä asiakkaan ja työntekijän välillä ei löydy. Seikkailun keinoin voidaan tukea asiakasta löytämään uusia näkemyksiä ja iloisuutta elämäänsä. Seikkailujen kautta saadut positiiviset kokemukset voivat lisätä asiakkaan itseluottamusta. Itseluottamuksen heikko taso on yksi merkittävimmistä syistä valita seikkailu toiminnan muodoksi. (Virtanen 2011, 46–47.)

3 KARTOITUKSEN TARKOITUS, YHTEISTYÖTAHOT JA PURJEHDUSTOIMINNA KUVAUS

3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyö tuotettiin yhteistyössä Y-Säätiön kanssa. Y-Säätiön eettinen toimikunta puolsi tutkimuslupa-anomustani ja tutkimusluvan myönsi Y-Säätiön toimitusjohtaja Juha Kaakinen. Y-Säätiön purjehdus toteutettiin ostopalveluna Suomen Purjelaivasäätiöltä. Yhteistä organisaatioille on niiden yleishyödyllisyys sekä toiminnan tavoite ehkäistä syrjäytymistä ja vähentää eriarvoisuutta.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata osallistujien kokemuksia Y-Säätiön purjehdukseen osallistumisesta. Kartoituksen tavoitteena oli tuottaa tietoa toiminnan kehittämiseksi.

Tutkimuskysymykset:

1. Mitä osallistujat odottivat purjehdukselta?
2. Millaisia kokemuksia osallistujille kertyi purjehduksella?
3. Millaisia merkityksiä osallistujat antoivat purjehduskokemuksilleen?
4. Miten purjehdusta osallistujien mielestä tulisi kehittää?

3.2 Y-Säätiö asukasosallisuutta vahvistamassa

Y-Säätiön tehtävänä on edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta tarjoamalla kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja vähentämällä asunnottomuutta. Y-Säätiö on tarjonnut asuntoja yli 30 vuoden ajan asunnottomille ja asunnottomuus uhan alla oleville henkilöille. Y-Säätiön sääntöjen mukaan sen tarkoituksena on terveyden- sekä vanhus, invalidi- ja muun sosiaalihuollon tukemiseksi toimia ihmisarvoisten asuntojen saamiseksi asuntovaikeuksissa oleville normaaliin tai lähes normaaliin itsenäiseen asumiseen kykeneville ihmisille. Ensisijaisen tehtävän lisäksi Y-Säätiö pyrkii parantamaan vuokralaistensa taloudellisia ja

sosiaalisia elämän ehtoja. Y-Säätiön perustehtäviin kuuluu myös vaikuttaminen päätöksentekijöihin tarvittavan yhteiskunnallisen kehityksen toteuttamiseksi ja se tuottaa ratkaisuja ja tietoa rakentamiseen, asumiseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. (Y-Säätiö 2016.)

Y-Säätiön toiminta on alkuajoiltaan lähtien perustunut laajaan ja sitoutuneeseen yhteistyöhön. Y-Säätiön perustajayhteisöt ovat Suomen Kuntaliitto, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Turun kaupunki, Vantaan kaupunki, Kirkkohallitus, Rakennusliitto ry, Suomen Mielenterveysseura ry, Suomen Punainen Risti, Rakennusteollisuus ry ja Alko Oy. Y-Säätiö on ollut vahvasti mukana Suomen hallituksen asettamissa asunnottomuuden vähentämishjelmissä. Tavanomaisten vuokratalojen lisäksi Y-Säätiö rakennuttaa tukipalvelun mahdollistavia tukitaloja erityisryhmille kuten mielenterveyskuntoutujille ja pitkäaikaisasunnottomille. (Y-Säätiö 2016.) Y-Säätiö hankkii yksittäisiä asumisturvaltaan- ja tasoltaan kunnollisia huoneistoja eri asunto-osakeyhtiöistä. Suuri osa asunnoista on jälleenvuokrattu kunnille ja muille sosiaalialan toimijoille. Tällöin asukasvalinnan ja asumisen tuen järjestää jälleenvuokrataho itse. Y-Säätiöllä suoravuokrauksessa olevat asunnot sijaitsevat pääsääntöisesti pääkaupunkiseudulla. Niihin ensisijaiset asunnonhakijat ohjautuvat yhteistyökumppaneiden kautta. (Tikkanen 2016, 22.)

Y-Säätiön arvot ovat asiakaskeskeisyys, ratkaisukeskeisyys ja aito yleishyödyllisyys. (Y-Säätiö 2016, 5.) Opinnäytetyö toteutettiin Y-Säätiön arvoja kunnioittaen. Asiakaskeskeisyyteen kuuluu varmistus siitä, että asukkaat ovat toiminnan keskiössä. Purjehduksen lähtökohtana oli asukastosallisuuden vahvistaminen. Kartoituksella pyrittiin asiakkaiden vaikuttavuuteen toiminnan kehittämiseksi jatkossa. Ratkaisukeskeisyyden lähtökohtana tässä tapauksessa oli läpinäkyvä ja realistinen ymmärrys purjehduksen mahdollisuuksista ja haasteista. Näitä seikkoja pyrin opinnäytetyössäni kriittisesti ja oikeudenmukaisesti tuomaan esiin. Y-Säätiön yleishyödyllisyys huomioiden purjehdus oli maksutonta, Y-Säätiö vakuutti purjehdukselle osallistuneet ja järjesti ruokailut toiminnan aikana.

3.3 Suomen Purjelaivasäätiö yhteistyötahona

Suomen Purjelaivasäätiö (Sail Training Association Finland) on perustettu vuonna 1973, jolloin se eriytyi Laivastoliitosta. Sen perustehtävänä on purjehdusten järjestäminen erityisesti nuorille ja se pyrkii ehkäisemään syrjäytymistä. Alusten miehistö koostuu vapaaehtoisista merenkulun ammattilaisista ja aktiiviharrastajista. Purjehduksen aikana miehistö opastaa nuoria purjehtimaan käytännön kautta. Jokainen purjehtija pääsee osallistumaan purjehdukseen ja oppimaan purjehdusten perusteita itse tekemällä. Purjehdustaitojen lisäksi purjehduksella karttavat tiimityötaidot, vastuunkanto sekä toisen huomioon ottaminen toisinaan haastavissakin oloissa. (Suomen Purjelaivasäätiö i.a.)

Suomen Purjelaivasäätiön toiminta kasvaa jatkuvasti. Aluksi purjehdukset oli tarkoitettu 14–9-vuotiaille nuorille. 1990 -luvulla toiminta laajeni tarjoamaan myös junnupurjehduksia sekä Karibian purjehduksia ja seikkailupurjehduksia aikuisille. Viime vuosina toimintaan ovat tulleet erityisryhmille suunnatut purjehdukset. Purjelaivasäätiön sääntöjen mukaan toiminnallaan se pyrkii toteuttamaan nuorisotyötä, tukemalla syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, järjestämällä nuorisopurjehduksia sekä huolehtimalla vapaaehtoisuuteen perustuvan miehistön koulutuksesta. Purjelaivasäätiö tekee aktiivisesti yhteistyötä samoja tarkoituksia toteuttavien yhteisöjen kanssa. (Suomen Purjelaivasäätiö i.a.)

3.4 Y-Säätiön purjehdustoiminnan kuvaus

Y-Säätiö pyrkii toiminnallaan tukemaan asiakkaidensa osallisuutta ja sosiaalisia elämän edellytyksiä. Purjehduksen tavoitteena oli tarjota elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia. (Dahl 2016.) Purjehdus oli tarkoitettu nuorille aikuisille, jotka kaipasivat lisäsisältöä kesälleen ja uusia kokemuksia. Mukaan mahtui 14 ensimmäistä hakijaa, tosin hakemuksia ei määrääjassa tullutkaan enempää, joten kaikki halukkaat pääsivät mukaan. Osa hakijoista oli toisilleen entuudestaan tuttuja. Hakemuksessa kysyttiin perustietojen lisäksi hakijan

motiiveja hakea purjehdukselle sekä mahdollisia aikaisempia purjehduskokemuksia.

Purjehdukselle oli avoin haku Y-Säätiön nettisivuilla ja sitä tarjottiin Y-Säätiön ja sen yhteistyökumppaneiden 18–27-vuotiaille asukkaille. Y-Säätiön yhteistyöverkoston kuuluu reilusti yli sata sosiaali- ja terveysalan toimijaa. Alle 29-vuotiaille asiakkaille suunnattuja palveluja tarjoaa Y-Säätiön yhteistyökumppaneista esimerkiksi Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-toiminta. Vamos tekee etsivää nuorisotyötä ja asiakuudet perustuvat vapaaehtoisuuteen. Etsivä työ on hyvin kokonaisvaltaista ja sen vuoksi asiakkaita ei ole mielekästä jakaa liian rajattujen asiakasprofiilien alle. Asiakkaita yhdistää halu muutokseen sekä samankaltaiset kokemukset. Asiakkaiden hyvinvointikokemuksia selvittävän tutkimuksen mukaan merkittävä asiakkaita yhdistävä tekijä on yksinäisyyden kokeminen. Tavoiteltu muutos elämään voi olla opiskelupaikkaan hakeminen tai päihteettömän elämäntavan opetteleminen. (Alanen & Kotkavuori 2014, 20–21.)

Y-Säätiö järjesti purjehtijoille kaksi ryhmätapaamista ennen purjehdusta. Ryhmätapaamisten tavoitteena oli ryhmäytyminen ja purjehdukseen liittyvän käytännön tiedon ja ohjeistuksen jakaminen. Tapaamisten ohjelmaan sisältyi yhdessä ruokaileminen. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin merellisessä ympäristössä ja mukana oli myös Suomen Purjelaivasäätiön edustaja kertomassa käytännön kokemuksia purjehduksesta purjelaiva T/S Kuunari Helenalla, jolla purjehdus toteutettiin. Tapaaminen alkoi tutustumisleikillä ja osallistujilla oli mahdollisuus vapaasti keskustellen tutustua toisiinsa. Ryhmän jäsenet saivat vaikuttaa toisen tapaamisen sijaintiin ja tarjoiluun. Toisella tapaamisella pelailtiin muun muassa mөлkkyä, peiliä sekä jatkettiin tutustumisleikkejä. Osallistujilla oli mahdollisuus kysyä purjehduksesta ja keskustella sen odotuksista. Myös purjehdukseen liittyvästä jännityksestä puhuttiin ryhmätapaamisella avoimesti.

Matkat lähtösatamaan ja takaisin kotiin osallistujat varasivat itse. Suurin osa retkelle lähtijöistä matkustivat samoilla julkisilla kulkuneuvoilla. Purjehduksen miehistöön kuuluivat nuorten lisäksi Suomen Purjelaivasäätiön kuusihenkinen

henkilökunta ja kolme Y-Säätiön edustajaa. Purjelaiva Kuunari Helenan vakiomiehistöön kuuluivat kapteeni, perämies, konemies, kansimies sekä kaksi gastia. Gastit olivat Suomen Nuorisopurjehtijoiden kouluttamia mentoreita. Gastit toimivat miehistön apuna ja he olivat olleet osallisina Purjelaivasäätiön muilla purjehduksilla. Gastien tehtävänä oli avustaa purjehdukselle osallistuneita.

Viisipäiväiselle purjehdukselle lähdettiin Turusta ja sen matkareitti kulki Nauvon, Katanpään ja Houtskärin kautta takaisin Turkuun. Nuoret sekä Y-Säätiön ohjaajat jaettiin kolmeen ryhmään. Ryhmät osallistuivat vahtivuoroissa purjehdukseen, ruokahuoltoon ja laivan siistinä pitämiseen. Vahtivuorot vaihtuivat neljän tunnin välein. Matka eteni päivittäin noin 5-6 tuntia. Iltapäivisin oli mahdollisuus tutustua vierasvenesatamien ympäristöihin, saunoa ja yöt nukuttiin laiturikiinnityksessä. Päivien aikana noudatettiin ennalta suunniteltua aikataulua ja reitti oli suunniteltu kelin ja tuulen mukaan. Viimeinen yö purjehdittiin osallistujien toiveesta vahtivurojen kipparoimana.

(Kuva: Lilli Temisevä 2016.)

4 AINEISTON KERUU JA ANALYYSIMENETELMÄT

4.1 Eettiset valinnat laadullisen tutkimuksen lähtökohtana

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan tietty ilmiö tai toiminta. Sen tavoitteena ei ole tilastolliset yleistykset. Laadullinen tutkimus pyrkii selittämään tarkastelussa olevaa ilmiötä tai toimintaa ja antamaan sille teoreettisesti mielekkään tulkinnan. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kohderyhmän kokemus ja tieto toiminnasta mitä tutkitaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–86.) Laadullinen tutkimus on joustava ja siinä on mahdollista edetä ja toimia tarpeen mukaan. (Kananen 2015, 71.) Etnografinen tutkimus on laadullisen tutkimuksen muoto, jossa tutkijalla on aktiivinen rooli. Hän tutkii ryhmää sisältäpäin elämällä tutkittavien elämää, jotta hän ymmärtäisi ja saisi syvällisen käsityksen tutkimuskohteestaan. Etnografinen tutkimus edellyttää ennalta määrätyn ajan elämistä kohdekuulttuurin kanssa. Etnografiassa tutkimuskohteena on kulttuuri. Kulttuuri mielletään ihmisten muodostamaksi ryhmäksi, joka voi olla pysyvä tai hetkellinen. (Kananen 2015, 52–53.) Etnografisessa tutkimuksessa tutkija itse määrittää aineistonkeruumenetelmät ja päättää mitä ja keneltä kysytään. (Kananen 2015, 68.) Etnografiassa voidaan käyttää laadullisen tutkimuksen menetelmien lisäksi myös määrällisen tutkimuksen menetelmiä ilmiön ymmärtämisen löytämiseksi (Kananen 2015, 67).

Oleellista on ottaa huomioon, mitä mahdollisia seurauksia vastaajille voi aiheutua tutkimukseen osallistumisesta. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 20.) Tiedostin osallisuuteni purjehdukseen ja erotin omat kokemukseni toisten kokemuksista. Oma purjehduskokemus ei saanut vaikuttaa harhaan johtavasti tutkimusprosessiin tai sen tuloksiin. Kartoituksen tekijän roolin lisäksi toimin Y-Säätiön työntekijänä purjehduksella. Tästä huolimatta kartoitus ei millään tapaa vaikuttanut tai tule vaikuttamaan tutkimukseen osallistujien asunnon hakuun tai asumiseen Y-Säätiöllä. Osallistujat antoivat vapaaehtoisen suostumuksensa, ja heillä oli oikeus kieltäytyä osallistumisesta kartoitukseen, missä tahansa prosessin vaiheessa syytä ilmoittamatta. Heillä oli myös oikeus lukea heitä koskeva osuus, sitä pyydettyä ennen opinnäytetyön julkaisemista.

Kartoituksen kohteena olevilta henkilöiltä pyydytyissä suostumuksissa (ks. LIITE 2) on mainittu aineiston käsittelyn ja anonymiteetin suojaamisen menettelytavat sekä tutkimuksen tarkoitus ja julkaisutapa.

4.2 Aineiston keruu

Laadullisen tutkimuksen primääriaineisto muodostuu tutkijan juuri tätä tutkimusta varten keräämästä aineistosta. Sitä voivat olla haastattelut, havainnointi ja kyselyt. Eri lähteet voivat täydentää toisiaan, jolloin luotettavuus on parempi kuin yksittäiseen lähteeseen vedotessa. (Kananen 2015, 132.) Käytettäessä havainnointia tutkimusaineistona, se täytyy dokumentoida. Tieteellisyyden edellytyksenä havainnoinnista on laadittu ennalta määrättyä ajalta havaintopäiväkirja. (Kananen 2015, 134.) Tutkimusaineistona hyödynsin tekemääni havaintopäiväkirjaa purjehduksen ja tapaamisten ajalta sekä purjehduksen aikana otettua valokuvamateriaalia. Havaintopäiväkirjaan kirjoitin omia havaintoja ja ajatuksia päivittäin purjehduksen ja tapaamisten aikana. Purjehdukselle haettiin kirjallisesti internetpohjaisella hakemuksella (ks. LIITE 1). Siinä kysyttiin miksi hakija haluaa purjehdukselle. Hakemuksien vastaukset olivat osa tutkimusaineistoa. Edellä mainittujen lisäksi aineistona käytin kartoitusta varten laaditun kyselylomakkeen vastauksia. (ks. LIITE 3) Kysymyksillä pyrittiin hakemaan vastauksia purjehduksen onnistumisesta ja kuvaamaan minkälaisia kokemuksia toiminnasta syntyi. Kysymykset koskivat muun muassa purjehduksen synnyttämiä henkilökohtaisia elämyksiä, toiminnan turvallisuutta ja rakennetta. Kyselylomakkeessa oli mahdollisuus myös vapaalle palautteelle.

Kyselylomakkeet täytettiin pääosin purjehduksen jälkeisellä tapaamisella. Voittamisen ja onnistumisen kokemukset voidaan toisinaan saavuttaa vasta toiminnan lopuksi. (Kivelä & Lempinen 2009. 27.) Jälkitapaaminen järjestettiin noin kuukausi purjehduksesta, jolloin purjehduskokemuksella oli aikaa kypsyä osallistujien mielessä. Ajatuksena oli että, kokemukset purjehduksesta olivat tähän mennessä voineet muodostaa kokonaisuuden, jolloin sen merkityksellisyyttä on helpompi havainnoida. Tapaaminen järjestettiin Y-Säätiön toimitiloissa, jolloin suurin osa osallistujista täytti kyselylomakkeet. Tapaamisen

tarkoituksena oli muistella purjehduskokemusta ja käydä siihen liittyvien muistojen pohjalta avointa keskustelua. Purjehdusmuistoihin palattiin retken aikana otettujen kuvien avulla. Ennen kysymyslomakkeen täyttämistä tehtävänä oli valita yksi 115 kuvasta, joka toi vastaajalleen omakohtaisen merkittävän muiston mieleen. Useamman henkilön oli myös mahdollista valita sama kuva. Kuvien kirjo oli laaja ja ne oli otettu mahdollisimman erilaisista tilanteista. Kuvia itseni lisäksi matkalla otti Y-Säätiön työntekijä Marja Dahl. Neljä purjehtijaa estyi tulemasta tilaisuuteen. Heille toimitettiin kyselylomakkeet ja tutkimuslupalomakkeet vastauskuorineen, joista kaksi palauttivat vastatut lomakkeet. Kyselylomakkeeseen vastasi 14:sta purjehdukselle osallistuneesta 12 henkilöä.

Kysymykset oli laadittu sellaisiksi, että ne mahdollisimman relevantisti vastasivat tutkimuskysymyksiin. Kyselylomake koostui avoimista kysymyksistä sekä skaala- eli asteikkokysymyksistä ja monivalintakysymyksistä. Paneuduin kysymystekstiin huolella ja tavoitteenani oli luoda mahdollisimman objektiivinen kysymysrunko. Kysymysrunkoa pohdittiin yhdessä Y-Säätiön kanssa. Sitä laatiessani otin huomioon, mitä asioita purjehduksen järjestäjätaho halusi kysymyksissä painottaa. Lopullisen kyselylomakkeen hyväksytin Y-Säätiöllä. Lisäksi testasin lomaketta yhdellä ulkopuolisella henkilöllä, jotta sain näkemystä siitä, minkälaisia vastauksia se tuotti. Valitsin kyselylomakkeen ryhmän suurehkoa kokoa silmällä pitäen, jolloin yksilöhaastatteluiden järjestäminen olisi ollut aikaresurssien puutteen vuoksi haastavaa. Koska kokemus oli jokaiselle henkilölle omanlaatuinen, halusin kartoituksessa nostaa kaikkien osallistujien äänen kuuluviin. Ei olisi ollut tarkoituksenmukaista rajata osaa purjehduksella mukana olleista pois kartoituksesta. Päädyin käyttämään kyselylomaketta myös siksi, että se mahdollistaa kysymyksiin vastaamisen ilman nimeä. Tällöin tulosten käsittelyvaiheessa vastaukset eivät olleet yhdistettävissä vastaajiin.

4.3 Aineiston analyysimenetelmät

Sisällönanalyysi on menettelytapa, jolla voidaan analysoida dokumentteja ulkopuolisin silmin. Dokumentti voi olla mikä tahansa tekstimuotoon saatettu aineisto. Sisällönanalyysilla saavutetaan tutkittavasta ilmiöstä kartoitus yleisessä muodossa. Saavutettu tuotos on jäsennetty tiivistys, joihin tutkimuksen johtopäätökset nojaavat. Sisällönanalyysillä aineistosta pyritään löytämään merkityksiä ja niitä on mahdollista joustavasti yhdistellä ja soveltaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–104).

Ensimmäisenä vaiheena aineisto litteroidaan eli saatetaan kirjoitettuun muotoon. Seuraavaksi aineistosta pyritään löytämään asiasisällöt, jotka ovat oleellisia tutkimustuloksien kannalta. Sen jälkeen tutkimuksen tekijä pureutuu aineistoon tarkasti ja pohtii mitä eri lauseet tai sanat tarkoittavat. Pilkotun aineiston asiasisällöt tiivistetään ja niille etsitään tiivis ilmaisu eli ne koodataan. Koodausta seuraa luokittelu. Eri koodit voidaan ryhmitellä laajemman käsitteen alle, niin että niistä muodostuu looginen kokonaisuus. Luokittelua hyödyntäen voidaan löytää eri aineistoista keskeiset teemat, jotka liittyvät ilmiöön tai toimintaan. Lopuksi aineisto yhdistetään tiiviiksi ja ytimekkääksi kokonaisuudeksi, jonka tarkoitus on vastata tutkimusongelmaan. (Kananen 2014, 116–125.) Johtopäätöksissä pyritään ymmärtämään, mitä asiat merkitsevät tutkittaville. Tutkijan tehtävänä koko analyysin ajan pyrkiä ymmärtämään tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113.)

Opinnäytetyön sanallinen aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Tutkimusaineisto oli pääosin laadullista, mutta se sisälsi myös määrällisen osuuden. Kvantitatiivinen osuus koostui asteikko- ja monivalintakysymyksistä, joissa pyydettiin ottamaan kantaa mitä mieltä vastaaja on väitteestä. Vastauslomakkeen määrälliset vastaukset yhdistettiin samaan taulukkoon. Taulukkolaskelmaohjelma Excelin avulla oli nähtävissä yksittäisten kysymysten vastausten jakautuminen. Tämän jälkeen vastausten jakautuminen saatettiin tekstimuotoon. Kun aineisto oli kokonaisuudessaan kerätty ja litteroitu, palautin mieleeni tutkimuskysymykset ja aloitin aineiston perusteellisen läpikäynnin. Tähtäimenä oli aineiston avulla kartoittaa purjehdukseen osallistujien

kokemuksia purjehtimiseen osallistumisesta ja tunnistaa purjehdustoiminnasta seikkailukasvatuksellisia elementtejä.

Poimin aineistosta sanoja ja yhteyksiä, jotka toistuivat teksteistä. Pyrin hahmottamaan tekstistä epäoleellisen osuudet, joilla ei ollut merkitystä kartoituksen tuloksiin. Alleviivasin tekstistä oleellisia asioita, käyttäen eri värejä. Värien käyttö helpotti aineiston käsittelyn seuraavaa vaihetta. Koodasin ja luokittelin aineistoa erilaisiin aihepiireihin. Vastauksista nousevat asiayhteydet muodostivat tiettyjä teemoja, jotka toistuivat muussakin aineistossa. Teemoista syntyi isompia kokonaisuuksia, joihin tulokset jäsennettiin. Kartoituksen tulokset on ryhmitelty analyysissä muodostuneiden käsitteiden mukaisiin alalukuihin. Tutkimusaineisto koostui useammasta kokonaisuudesta. Aloitin analysoinnin kyselylomakkeen vastauksista. Hakemuslomakkeen vastaukset analysoin erikseen. Lopullisessa tulosraportissa yhdistyy kaikki tutkimusaineisto.

5 TULOKSET

5.1 Odotuksia purjehdukselle ja kokemuksia ennakkotapaamisista

Hakulomakkeen vastauksissa painottui halu saada uusia kokemuksia ja elämyksiä. Vajaa puolet ryhmästä odotti purjehdukselta uusiin tuttavuuksiin tutustumista ja uuden oppimista. Kellään vastaajista ei ollut kokemusta purjehtimisesta, mutta se miellettiin kiehtovaksi toiminnaksi, jota olisi mielekästä päästä kokeilemaan. Toiminnallisten kokemusten lisäksi purjehdukselta odotettiin mahdollisuutta haastavissa olosuhteissa oppia jotain uutta itsestä ja ryhmässä toimimisesta. Toiminnan seikkailullinen luonne herätti hakijoiden kiinnostusta. Mielekäs tekeminen kesälle kannusti muutamaa hakijaa hakemaan mukaan. Usea vastaaja kertoi luonnon olevan lähellä sydäntä, jonka vuoksi luontoon pääseminen motivoi purjehdukselle hakemista.

Ensimmäisellä tapaamisella oli alkuun käsin kosketeltavan jännittynyt tunnelma, tutustumisleikkien myötä ryhmän jännitys laukesi ja ryhmän henki oli merkille pantavan avoin ja keskusteleva. (Havaintopäiväkirja 2016.) Osallistujilta kysyttiin heidän mielipidettään ennakkotapaamisen sisällöstä. Heidän mielestään toimintaan kannattaisi sisällyttää tutustumisleikkejä, ryhmätoimintaa ja tietoa tulevasta purjehduksesta. Tarkoituksenmukaisia leikkejä ja pelejä kuvailtiin sellaisiksi, ”joissa joutuu laittamaan itseään likoon” tai ”jotka helpottavat ihmisten jännitystä”. Eräs vastaaja kommentoi naurun rikkovan jännittynyttä tunnelmaa hyvin. Yhdessä ruokaileminen oli koettu hyvänä osuutena tapaamisista. Eräessä vastauslomakkeessa tapaamisen sisällöstä oli mainittu purjehdusten tavoitteista keskustelu. Jännityksen tunteen kokeminen ennen purjehdusta, korreloi vastauksia ennakkotapaamisien laukaisevasta vaikutuksesta jännitykseen. Ne jotka olivat jännittyneitä ennen purjehdusta, kokivat saaneensa helpotusta tapaamisista.

5.2 Elämyksiä Saaristomerellä

Purjehduksella otettujen kuvien kautta palautettiin mieleen purjehtijoiden kokemukset retkeltä. Kyselylomaketta varten tuli valita itselle merkittävän muiston herättävä kuva. Suurin osa vastaajista valitsi maisemakuvan. Valituista maisemakuvista osa oli otettu purjehtiessa, jolloin etualalla näkyi osa purjelaivasta. Kolme maisemakuvista oli otettu vartiotornista, jossa vierailimme purjehduksen toisena iltana. Maisemakuvia yhdisti meri ja horisontti. Yksi vastaajista oli valinnut kuvan, jossa hän lepää laivan kannella. Eräs vastaajista oli valinnut kuvan, jossa hän itse seisoo laivan kannella ja seuraa toisen purjehtijan hyppyä laivan etuosasta mereen.

Ensimmäisenä päivänä purjehdusta menin keinuvan laivan nokkaan seisomaan. Se oli samalla pelottavaa, jännittävää ja ihanaa. Vasemmalla, oikealla ja allani oli vain merta. Katselin kaukaisuuteen ja nauroin. Se oli kokemus, jota en unohda.
(Vastaja 8)

(Kuva: Lilli Temisevä 2016.)

Kuvien pohjalta syntyi monia kertomuksia elämyksistä, joissa toistuivat rauhoittuminen ja luonto. Lähes kaikissa vastauksissa merkittävänä kokemuksena olivat meren välitön läsnäolo, kauniit maisemat ja luonnonilmiöt. Luontoa kuvaavissa kuvista kerrottiin sääolosuhteista ja niiden muutoksista.

Oman vahtini vuoro oli yön pimeimpinä tunteina. Purjelaivaa ohjattiin merellä olevien majakoiden ja valojen avulla. Pilvetön taivas tähtineen ja tähdenlentoineen paljastui kaikessa kauneudessaan. Salammat välkkyivät laivan oikealla puolella... Kokemus oli maaginen ja mieleenpainuva.
(Vastaja 3)

Kuvia vahvasti yhdistäväksi tekijäksi nousi seesteisyys. Kaikki valitut kuvat oli otettu iltapäivän tai illan aikana. Moni luonnehti kuvaa levollisena rauhoittumisen hetkenä. Eräs vastaajista viittaa sanalla lepo väsymykseen, mutta yhtä aikaa nautintoon ja hiljentymiseen. Vastauksien purjehdusta kuvaavat adjektiivit, jakautuivat eri teemoihin. Yksi keskeinen vastauksista nouseva teema oli poikkeuksellinen ympäristö ja irtiotto arjesta. Eräs osallistuja kertoo retken olleen pakoretki sivilisaatiosta. Uudenlainen ympäristö ruokki vastauksien mukaan itsetutkiskelua. Moni oli kokenut arvokkaaksi uusiin asioihin tutustumisen ja niiden kokemisen. Kokemuksia yhdisti merkittävydessään ainutkertaisuus sekä uusien tilanteiden aistiminen monella eri tapaa. Uusia ympäristöjä tutkittiin moniaistillisesti esimerkiksi ihastelemalla kauniita maisemia, maistelemalla ennalta tuntemattomia luonnon antimia ja uimalla hyisessä Saaristomeressä. (Havaintopäiväkirja 2016).

(Kuva: Lilli Temisevä 2016.)

Eräs osallistuja kertoi purjehduksen olleen uusi kokemus, jossa hän tunsi olevansa osa yhteisöä. Tunne osallisuudesta nousi esiin useassa vastauslomakkeessa tärkeänä kokemuksena. Vastaajien mukaan siihen vaikuttivat osallistujien yksilöllinen huomioiminen ja hyväksyvä ryhmähenki. Kukaan vastaajista ei kokenut oloaan ulkopuoliseksi. Kertomuksissa mainittiin uuteen kaveriin tutustuminen, ennalta olemassa olevien kaverisuhteiden vahvistuminen ja ennalta kokemattomien asioiden oppiminen. Kaksi vastaajista mainitsee kokemusten olleen luonteeltaan sellaisia, joita ei tule koskaan unohtamaan. Yksi vartiotornista otetun kuvan valinneista kertoo maiseman kauneuden lisäksi itselleen merkittäväksi tekevän hetkestä sen, että hän voitti korkeanpaikan kammonsa uskaltautumalla kiipeämään tornin ylimmälle tasolle asti. Kyselylomakkeessa kysyttiin myös halukkuutta osallistua uudelleen purjehdukselle. Vaikka kaikki vastaajat toivat esille positiivisia kokemuksia retkestä, kaksi osallistujista ei lähtisi vastaavalle purjehdukselle uudestaan. Yhtä lukuun ottamatta kaikki purjehdukselle osallistuneet suosittelisivat purjehdusta kaverille.

(Kuva: Marja Dahl 2016.)

Viimeisenä iltana tuuli tyyntyi sateen jälkeen, taivas kirkastui ja punersi auringon laskiessa. Livuimme lähes huomaamatonta vauhtia eteenpäin. Tunnelma oli todella rauhallinen, tyyne. Emme juuri puhuneet, vaan istuimme kaikki kannella ja tuijottelimme upeaa maisemaa, merta ja taivasta. Muutama herkesi onnen kyyneliin.

(Vastaja: 2)

5.3 Kokemuksia käytännön järjestelyistä

Purjehdus koettiin viisipäiväisenä sopivan pituiseksi. Yksi vastaajista olisi mielusti ollut reilusti pidempään, jopa kuukauden. Toinen vastaajista määritteli sopivaksi pituudeksi yhdestä kahteen viikkoa. Suurin osa oli tyytyväinen purjehduksen pituuteen, mutta olisivat voineet jatkaa purjehdusta parilla päivällä. Eräs vastaajista viittasi retkeen keston, että se oli intensiivinen elämys, muttei johtanut epätavallisissa olosuhteissa liialliseen rasitukseen. Kukaan vastaajista ei olisi toivonut retken olleen lyhempi.

Purjehduspäivien rakenne oli yleisesti koettu toimivaksi. Vahtivuorojen kesto ja purjehdusaika päivää kohden olivat osallistujien mielestä sopivia. Vapaa-aika satamissa oli monelle tärkeä vapautuminen intensiivisestä ja tiiviistä

ryhmätoiminnasta. Se mahdollisti jokaiselle luontevan tavan tutustua uuteen ympäristöön ja tutustua kanssamatkustajiin. (Havaintopäiväkirja 2016). Hyvänä asiana oli koettu purjehtijoiden osallisuus matkareitin suunnittelussa. Viimeinen yö purjehdittiin ryhmän toiveesta, ja se oli monelle mieleen painuvin kokemus.

Pääosin purjehdus koettiin turvallisena. Turvallisuuden tunteeseen vastaajien mukaan vaikuttivat miehistön ammattitaito ja valppaus, selkeä ohjeistus, suotuisa sää ja turvavälineet, kuten pelastusliivit ja kansipuku. Vastauksissa oli mainittu psyykkistä turvallisuutta lisäävänä tekijänä se, että kaikilla oli mahdollisuus osallistua retkeen omana itsenään. Osa vastaajista olisi kaivannut lisää ohjeistusta mahdollisiin vaaratilanteisiin ja laivassa liikkumiseen. Turvallisuuden tunnetta vähensivät heiluvat purjeet ja köydet sekä hetkittäin tietämättömyys siitä, kuinka toimia.

5.4 Tulosten yhteenveto

Kartoituksesta nousi viisi teemaa, jotka toistuivat purjehdukseen osallistujien kokemuksissa. Nämä olivat luonto, turvallisuus, osallisuus, pysähtyminen ja ainutkertaisuus. Turun saaristo toimintaympäristönä oli osallistujille ennen näkemätön ja heidän kunnioituksensa luontoa kohtaan kasvoi purjehduksen aikana. Kysymyslomakkeen viimeinen kysymys antoi vastaajalle mahdollisuuden vapaasti antaa palautetta. Useassa vastauksessa oli viitattu toistamiseen turvallisuuteen. Toiminnan riskeistä oli toivottu enemmän tietoa ja ohjeistusta, mutta samalla purjehdus koettiin pääosin turvallisena. Tämä viittaa siihen, että retki koettiin seikkailulle ominaisena yllätyksiä ja sen tuomia riskejä sisältäväksi toiminnaksi.

Seikkailukasvatusta käsittelevissä menetelmäkirjoissa ja oppaissa tavoitteiksi mainitaan usein itsetunnon vahvistaminen, aloitteellisuus, vastuullisuus ja sosiaaliset taidot. (Pulkamo 2008, 497.) Purjehduksella toteutettu seikkailutoiminta tarjosi osallistujille ympäristön, jossa oli mahdollista ryhmässä toimien haastaa itseään. Yöpyminen ahtaissa 4–5 hengen hyteissä vaati joustavuutta ja toisen huomioon ottamista. Purjelaivan ohjaaminen, purjeiden

trimmaaminen ja muut käytännön asiat eivät olleet ainoastaan ohjaajien tehtävänä. Kaikki mukana olleet osallistuivat aktiivisesti pienryhmissä purjelaivan kuljettamiseen, joka edellytti vastuunottamista omasta ja ryhmän jäsenien toiminnasta. Kun purjehdus toimintana alkoi tulla tutuksi, se ruokki aloitteellisuutta käyttäen opittuja taitoja omatoimisesti. Intensiivinen ryhmätoiminta koettiin palkitsevana. Se edellytti jatkuvaa sosiaalista vuorovaikutusta ryhmän jäsenien välillä. Toiminnan yhteisöllisestä luonteesta huolimatta, moni koki retkellä itselleen merkittäviä hiljentymisen ja pysähtymisen hetkiä. Näinä hetkinä oli mahdollista paneutua omiin ajatuksiin ja rauhoittua. Kaksi vastaajista kertoivat purjehdusretken olleen kesän kohokohta. Purjehdus kokemuksena oli osallistujilleen elämyksellistä ja mieleenpainuvaa. Sen aikana koettiin itsensä ylittämistä ja pelon voittamista.

(Kuva: Marja Dahl 2016.)

...Hetki auringonlaskun aikana ja sen mukanaan tuleva yö. Oli tosi hauraan kaunista ja tiesin sinä hetkenä, että elämä on elämisen arvoista. Parasta oli saada vain ihmetellä, sitä miten luonto toimii ja tunsin olevani osa kaikkeutta.
(Vastaja 5)

6 POHDINTA

6.1 Opinnäytetyön eettinen tarkastelu ja luotettavuuden arviointi

Sosiaalityön arvot ja eettiset periaatteet ovat perusta asiakastyön lisäksi myös muulle sosiaalialan työlle kuten myös tutkimustyölle. Sosiaalityön keskeinen arvo on jokaisen ihmisen yhtäläinen ihmisarvo. Ihmisarvon kunnioittaminen tarkoittaa sitä, että kaikessa työssä tavoitteena on asiakkaan aito kokemus ihmisarvosta, kokemus kuulluksi tulemisesta ja mahdollisuudesta osallistua oman tilanteen käsittelyyn. (Kanaoja, Lähteinen & Marjamäki 2010, 121.) Eettisesti kestävä toiminta kunnioittaa jokaisen ihmisen ainutlaatuisuutta. Eettisesti hyvä käytäntö antaa tilaa yksilön omalle osallisuudelle työskentelyssä ja se pyrkii vahvistamaan hänen edellytyksiään ottaa vastuuta omasta elämästään, hänen valinnoistaan ja teoistaan. Arvot ja etiikka vaativat puolueetonta ja luottamuksellista yhteistyötä, jossa asiakkaan oikeus yksityisyyteen toteutuu. (Kanaoja ym. 2010, 122.) Ihmisarvon kunnioittaminen on ollut läsnä kaikessa sosionomin opinnoissa ja samoin myös opinnäytetyössäni. Etenkin oma roolini kartoituksen tekijänä, purjehduksen ohjaajana ja Y-Säätiön työntekijänä tuotti tutkimusprosessin aikana paljon eettistä pohdintaa. Puntaroin tutkimuksen etiikkaa ja kartoituksen luotettavuutta koko tutkimusprosessin ajan ideoinnista johtopäätöksiin ja raportointiin saakka. Huomioin näitä asioita myös havaintopäiväkirjassani. Opinnäytetyössä lähestyttiin kartoitukseen osallistuneita henkilöitä kunnioittavasti. Kartoitus tähtää mahdollisimman aidosti tuomaan esiin purjehdukselle osallistujien aito oma kokemus.

Osallistumiseni purjehdukselle oli edellytys etnografiselle tutkimukselle. Tämä seikka mahdollisti tutkittavan toiminnan ja kohderyhmän laajan ja perusteellisen perehtymisen olemalla osa yhteisöä. Omat havainnoinnit ja niistä laadittu havainnointipäiväkirja tuki opinnäytetyön muuta aineistoa. Toisaalta kartoituksen luotettavuuteen voi vaikuttaa tutkittavan ja tutkijan suhde ja tuttuus. Purjehdustoiminnan aikana tulimme tutuiksi toisillemme ja rakensimme luottamusta. Vastauksissa voi vaikuttaa esimerkiksi se, ettei vastaaja halua loukata tutuksi tullutta kartoituksen tekijää. Tämän lisäksi roolini Y-Säätiön

työntekijänä voi vaikuttaa tutkittavien käyttäytymiseen ja vastauksiin kyselyssä ja purjehduksen aikana tutkimusluvasta huolimatta. On mahdollista, että vastaajat eivät uskaltaneet kertoa rehellisesti ajatuksistaan ja kokemuksistaan esimerkiksi siinä ajatuksessa, että se vaikuttaisi heidän mahdolliseen tulevaan asiakuuteen Y-Säätiöllä.

Olen pohtinut, mitä tuntemuksia kartoitus voi herättää kartoituksen osallistujissa. Herätänkö haastateltavissa jonkin kipeän muiston tietämättäni? Tämä kysymys mietitytti etenkin siksi, etten tiennyt haastateltavien taustaa kovinkaan tarkasti. Mielestäni tutkimusongelman kannalta ei ollut oleellista perehtyä osallistujien taustoihin, vaan keskittyä purjehduksen aikaisiin tapahtumiin. Tämä liittyy myös siihen, etteivät kartoitukseen osallistuneet henkilöt ole tunnistettavissa lopullisessa raportissa. Opinnäytetyössä on kunnioitettu osallistujien anonymiteettiä prosessin kaikissa vaiheissa. Tutkimusaineisto säilytettiin salassa ja se tuhottiin lopullisen raportin valmistuttua. Pohdin myös, kuinka paljon oli tarkoituksenmukaista antaa tietoa opinnäytetyön tarkoituksesta ja tavoitteista. Liika tiedon määrä olisi voinut johdatella vastauksia pois haastateltavan omasta kokemuksesta.

Reliabiliteetti ja validiteetti ovat tieteellisen tutkimuksen yleiset luotettavuusmittarit. Reliabiliteetti vastaa tulosten toistettavuuteen ja validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkitaan oikeita asioita tutkimusongelman kannalta. Kuitenkin laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole yksiselitteistä ohjetta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 135–136.) Oleellista opinnäytetyössäni oli dokumentaatio tutkimusprosessin erivaiheista. Opinnäytetyössä on perusteltu kartoituksen eri vaiheissa tehdyt ratkaisut. Pidin päiväkirjaa opinnäytetyöprosessin aikana kaikesta siitä toiminnasta, joka siihen liittyi. Kartoitusta varten kehitetyllä kyselylomakkeella on mahdollista selvittää osallistujien kokemuksia esimerkiksi tulevilta purjehduksilta.

Vastaajien määrä oli yksi haasteista tulosten luotettavuudelle. Tämä kuitenkin osoittautui turhaksi huoleksi, sillä suurin osa purjehduksella olleista antoi suostumuksensa osallistua tutkimukseen ja täyttivät kyselylomakkeen. Määrä ei

sinänsä ole suuri, mutta riittävä sillä kartoituksen tarkoituksena oli tutkia yksittäisiä kokemuksia eikä etsiä yleistettäviä vastauksia. Kyselylomakkeen vastaukset olivat runsaita. Määrällisesti vastauksia kertyi käsialasta riippuen kahdesta kolmeen sivua tekstiä. Yhden osallistujan äidinkieli ei ollut suomi. Hän täytti lomakkeen avustavan henkilön kanssa. Avustaja tulkkasi kysymykset ja samalla käänsi vastaukset suomenkielisiksi lomakkeeseen. Lomakekysely suoritettiin anonyyminä, joten kyseisen henkilön vastaukset olisivat olleet tunnistettavissa, mikäli hän olisi vastannut muulla kuin suomen kielellä. Lomakekyselyn vaihtoehtokysymykset koostuivat sekä positiivisista että negatiivisista väittämistä. Tällä pyrin vaikuttamaan vastausten luotettavuuteen ja siihen, etten kyselylomakkeen laatijana ohjaa vastauksia omien oletuksieni mukaan.

Etnografisessa tutkimuksessa tutkijalla on suuri vastuu tutkimustulosten luotettavuudesta. Aineiston keruu- ja analyysimenetelmien valinnalla ja niiden käytöllä on suuri merkitys tulosten luotettavuuteen. (Kananen 2014, 53.) Valitsin lomakekyselyn menetelmäksi, siksi että olin itse purjehduksella. Vaikka osallistujien kokemukset olivat minulle uutta tietoa, niin purjehduksella mukana oleminen mahdollisti kysyä sellaisia asioita, joita tapahtui purjehduksella ja jotka olivat oleellinen osa sitä. Ilman purjehduksessa mukana oloa ja omista havainnoista laadittua päiväkirjaa, en olisi ehkä osannut kysyä kysymyksiä niin täsmällisesti. Huolimatta siitä, että kartoittajana elin kartoitettavan elämää, tuloksissa tuli paljon esiin sellaista mitä en osannut odottaa. Tulosten laatuun vaikutti useiden aineistojen käyttö. Niissä toistui samoja teemoja ja ne toisaalta tukivat toinen toistaan, mutta myös täydensivät toisiaan.

Laadullisen tutkimuksen ja siihen kuuluvaa etnografisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole yleistäminen. (Kananen 2014, 150.) Tämä opinnäytetyö pureutui kohderyhmänsä kokemuksiin, jolloin niihin vaikutti kohderyhmän elämäntilanne. Tulokset pitävät paikkansa ainoastaan kohderyhmän osalta. Ei voida väittää, että tulokset olisivat olleet samoja jonkin toisen ryhmän kohdalla. Samasta laadullisesta aineistosta voidaan tuottaa toisistaan poikkeavia tuloksia. Tuloksiin vaikuttaa niiden tarkastelun näkökulma eli filtti (Kananen 2014, 139). Tässä opinnäytetyössä osallistujien seikkailukokemuksia ja

kehitysmahdollisuuksia on peilattu seikkailukasvatuksen näkökulmasta. Valittaessa jokin toinen menetelmä tai viitekehys tulokset olisivat voineet olla erilaisia. Etnografisessa tutkimuksessa tutkija vaikuttaa tuloksiin, esimerkiksi laatiessaan kyselylomakkeen kysymyksiä. Joku muu olisi voinut kysyä kokemuksista toisella tapaa ja saada sen vuoksi erilaisia vastauksia.

6.2 Johtopäätökset ja tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa purjehtijoiden omista kokemuksista tietoa toiminnasta. Tuloksista johdettu tieto selvittää kuinka Y-Säätiön purjehdusta on mahdollista kehittää osallistujien näkökulmasta. Tällöin toiminnan kehittämisen lähtökohtana on asiakasosallisuus. Y-Säätiö on yhteiskunnallinen vaikuttaja, jonka pyrkimyksenä on eriarvoisuuden vähentäminen ja hyvinvoinnin lisääminen. Y-Säätiö asetti purjehduksen tavoitteeksi tarjota osallistujille elämyksiä ja eväitä elämään (Dahl 2016). Nämä samat tavoitteet ovat myös päämäärinä sosiaalialatyössä toteutettavassa seikkailutoiminnassa. Valitsin seikkailukasvatuksen teoreettiseksi lähtökohdaksi siksi, että siinä on paljon samoja piirteitä kuin Y-Säätiön järjestämässä purjehduksessa suunnitellusta toteutuksesta. Tämä ajatus vahvistui opinnäytetyöprosessin aikana. Mitä enemmän perehdyin seikkailukasvatukseen ja mitä pidemmälle opinnäytetyöprosessi eteni, sitä selkeämmin hahmotin seikkailukasvatuksen sosiaalialan työmenetelmänä olevan potentiaalinen kehityksen suunta purjehdustoiminnalle. Seikkailukasvatuksen keinoin purjehdusta voitaisiin jalostaa tarjoamaan elämysten lisäksi entistä enemmän voimavarojen vahvistumista.

Tuloksista on pääteltävissä, että purjehdusretki oli osallistujilleen kokonaisuudessaan positiivinen kokemus. Sen kokemuksellinen anti oli rikas ja kokijalleen merkittävä. Näin voi päätellä että, purjehdus tuotti elämyksiä osallistujilleen. Elämysten anti oli monimuotoista ja siihen vaikuttivat toiminnallisuus, seikkailullisuus ja ryhmätoiminta. Toiminta oli mitoitettu vastaamaan ryhmän edellytyksiä, sillä retken aikana koettiin itsensä ylittämistä haastavissa olosuhteissa. Yhtä aikaa toiminta oli osallistujien mielestä turvallista ja kontrolloitua sekä jännittävää ja ponnisteluja vaativaa. Näin voidaan ajatella,

että purjehdustoiminta vastasi haastavuudeltaan seikkailua ja osalle rajaseikkailua.

Ensimmäisellä ryhmätapaamisella leikimme tutustumisleikkiä, jossa piti kertoa oma nimi ja oman nimen alkukirjaimella alkava purjehduksen odotuksiin liittyvä sana. Eräs ryhmän jäsen nosti sanan ”turvallisudentunne”. (Havaintopäiväkirja 2016.) Tuloksien mukaan osallistujat kokivat turvallisuuden tärkeänä tekijänä toiminnassa. Purjehdukseen koettiin yhdistyvän monia vaaraan liittyviä puolia ja yllätyksiä, jotka aiheuttivat jännitystä. Kaikki purjehdukselle osallistuneet nousivat purjeveneeseen ensimmäistä kertaa. Heillä ei ollut kokemusta purjeiden käsittelystä ja retken sisältöön liittyvä tieto nojasi heidän ryhmätapaamisilla saamaansa informaatioon. Tuloksista selvisi, että purjehdus oli osallistujille yllätyksellistä ja uutta. Moni kuvasi toimintaa ennalta kokemattomaksi ja ainutkertaiseksi. Toimintaympäristö oli osallistujille poikkeuksellinen verrattuna aiemmin totuttuun.

Toiminnallisilla suhteilla on merkityksellinen vaikutus ihmisten luontosuhteen rakentumiseen (Valkonen 2013, 7). Suurin osa purjehduksella mukana olleista koki kunnioituksensa luontoa kohtaan kasvaneen purjehdusretken aikana. Positiiviset kokemukset luonnossa olemisesta auttavat kantamaan vastuuta ja arvostamaan luontoa. Ihmisten taustat kuten kulttuuri, sukupuoli, sosiaaliluokka, asuinympäristö ja etninen tausta voivat vaikuttaa luontokokemuksiin ja aktiviteettivalintoihin. (Kilpijärvi 2013, 84–85; Barton, Bragg, Pretty, Roberts & Wood 2016, 66). Autenttisen luonnon kokemus oli purjehdukseen osallistujille tärkeä. Vastaavanlaista mahdollisuutta ei osallistujilla näissä olosuhteissa aikaisemmin ollut. Purjehduksen aikana vierailimme kansallispuistossa. Retken aikana opittiin ympäristöystävällisistä ratkaisuja luonnossa olemiseen ja siellä liikkumiseen. (Havaintopäiväkirja 2016). Luonnossa olemisella on tutkitusti positiivisia ja pitkäkestoisia terveysvaikutuksia. Sen uskotaan vahvistavan heikkoa itsetuntoa ja parantavan henkistä hyvinvointia. (Barton ym. 2016.)

Niin suomalaisten kuin kansainvälisten aiempien tutkimusten mukaan elämys- ja seikkailupedagogiikalla on ollut myönteisiä vaikutuksia yhteistyöhön ja oppimiseen motivaation kautta (Marttila 2016, 8). Toimintaan sitoutuminen oli

seikka, jota järjestävä taho pohti toimintaa suunniteltaessa. Tulokset kertovat että, osallistujat pystyivät sitoutumaan usean päivän kestäväan purjehdukseen ja siihen liittyviin tapaamisiin. Tuloksien mukaan osallistujat toivoivat purjehduksen olevan jopa pidempi, eikä ryhmätapaamisten määrää heidän mielestään tule vähentää. Purjehdukselle hakeminen ja mukana oleminen perustui vapaaehtoisuuteen. Se koettiin mielekkäänä ja mielenkiintoisena toimintana, joka aktivoi osallistumaan.

Kartoituksen tuloksissa kävi ilmi, että kaikki purjehdukselle osallistuneet eivät lähtisi vastaavanlaiselle retkelle uudestaan. Oleellista on ymmärtää, että seikkailu toimintamuotona on yksi vaihtoehto, mutta se ei välttämättä miellytä kaikkia. Kaikki eivät kaipaa elämäänsä yllätyksellisyyttä. Se luo epävarmuutta tulevast. Tämä voi olla yhtä aikaa kiehtovaa, mutta myös aiheuttaa epämiellyttävän jännityksen tunteen. Tiedostamatonta on mahdoton hallita ja se edellyttää kykyä sietää hallitsemattomuutta. (Karppinen 2005.) Purjelaiva toimintaympäristönä on rajallinen ja vaatii osallistujalta kykyä sopeutua ahtaisiin tiloihin, jossa yksityisyyttä ei juuri ole. Esimerkiksi jos ei ole tottunut nukkumaan muiden henkilöiden kanssa samassa tilassa, viiden päivän retki voi olla erittäin kuormittava unettomien öiden ja levon puutteen vuoksi.

Tunne hyväksytyksi tulemisesta, riittävän hyvät vuorovaikutustaidot ja itsetunto ovat suojaavia tekijöitä ihmisen hyvinvoinnille ja kasvulle (Lehtinen & Lehtinen 2007. 91). Tuloksista selvisi, että retken aikana muodostettiin uusia kaverisuhteita ja vahvistettiin jo olemassa olevia. Merkittävänä kokemuksena koettiin tunne osallisuudesta. Ryhmähenki oli hyväksyvä ja kannustava, sillä tunteista ja kokemuksista oli mahdollista osallistujien mukaan puhua avoimesti. Moni koki saaneensa osallistua purjehdukselle omana itsenään ja tunsivat olevansa osa yhteisöä. Näiden tulosten perusteella voidaan ajatella, että osallistujat kokivat tullessaan hyväksytyksi sellaisenaan kuin ovat. Kokemus hyväksytyksi tulemisesta ja itsensä tarpeelliseksi tuntemisesta vahvistaa positiivista minäkuvaa.

Aikaisemmat seikkailullisia ja elämyksellisiä kokemuksia käsittelevät tutkimuksien tulokset ovat samansuuntaisia tämän opinnäytetyön tuloksien kanssa. Myös

tässä opinnäytetyössä kokemukset seikkailutoiminnasta ovat olleet positiivisia suhteessa osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Tutkimuksista on käynyt ilmi, että seikkailutoiminnalla voidaan tukea vastuunkantamista ja yhteisöllisyyttä. Seikkailu- ja elämyspedagoginen lähestyminen oppimiseen voi tarjota osallistavia ja yhteisöllisiä kokemuksia ja kokemusoppimista. (Ollila 2013, 3). Karppisen tutkimuksessa todetaan että, seikkailu- ja elämyspedagogiikka tarjosi kohderyhmälle myönteisiä kokemuksia muun muassa omasta kehittämisestä ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. (Karppinen 2005, 5.) On syytä muistaa, että kokemus on kokijalleen aina omanlainen ja erityinen, eikä kokemuksia voi yleistää. Oli kuitenkin mielenkiintoista huomata samankaltaisuutta vastaajien kokemuksissa. Etenkin pysähtymisen, osallisuuden, yhteisöllisyyden, itsensä ylittämisen ja luonnon kokeminen olivat tutkimukseen osallistujille merkittäviä sekä tässä opinnäytetyössä, että Laura Ollilan pro-gradussa. (Ollila 2013.) Tähän lienee vaikuttanut muun muassa kohderyhmän samansuuntainen ikähaarukka ja siihen liittyvä elämänvaihe.

6.3 Kehittämisehdotukset ja jatkotutkimushaasteet

Purjehdustoiminnasta oli löydettävissä seikkailukasvatuksellisia osa-alueita. Mahdollinen keino kehittää toimintaa tuottamaan osallistujilleen kokemusten ja elämysten lisäksi jotain omaa elämää vahvistavaa, on kehittää toimintaa vahvemmin seikkailukasvatusta vastaavaksi. Purjehdus sisälsi kokemusten purkua, mutta siihen voisi liittää enemmän reflektointia.

Seikkailukasvatuksellinen oppimisprosessi koostuu tarpeen tunnistamisesta, tavoitteen asettamisesta, valmistautumisesta, toiminnan ja reflektion vuorottelusta sekä arvioinnista ja johtopäätöksistä (Kivelä & Lempinen 2010, 21). Nämä oppimisen eri vaiheet voitaisiin ottaa suunnitelmallisesti selkeämmin osaksi purjehdusta. Ennakkotapaamisilla voitaisiin yhdessä pohtia purjehduksen tavoitteita ja tunnistaa tulevan retken jännitystä herättäviä tekijöitä. Etenkin toiminnan ja reflektion vuorottelua voitaisiin lisätä retken aikana. Esimerkiksi

päivän päätteeksi voitaisiin yhdessä miettiä päivän kokemuksellista antia. Päivän tapahtumista voisi nostaa osallistujien onnistumisia keskusteluun.

Rohkaiseva ja kannustava ilmapiiri tukee yksilön onnistumista ja mielestäni seikkailutoiminnassa siihen tulisi ensisijaisesti pyrkiä. Jälkitapaamisella voitaisiin palauttaa mieliin retken tavoitteet ja yhdessä arvioida onko ne saavutettu. Kokemuksia kannattaa analysoida, jotta voi ymmärtää syyn mikä kokemuksesta on tehnyt hyvän ja toisesta ikävän (Koistinen 2015, 20). Kokemusten tarkastelu yhteisesti voisi auttaa osallistujia ymmärtämään, miksi joku asia epäonnistui ja kuinka siihen voitaisiin ensikerralla varautua paremmin. Tämän opinnäytetyön tulosten läpikäynti siihen osallistujien kanssa lisäisi purjehdustapahtumasta syntyneiden kokemusten reflektointia. Jatkossa se voitaisiin järjestää niin, että purjehduksen viimeisenä päivänä pyydettäisiin palautetta. Purjehduksen jälkeisellä tapaamisella keskustelua voisi jäsentää palautteesta nousevat asiat ja asetetut tavoitteet. Omien kokemusten ja tunteiden syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä voisi tukea myös matkapäiväkirja, blogi tai muu tuotos matkan aikaisista tapahtumista, tuntemuksista ja ajatuksista.

Purjehduksen osallistujien taustaan ja elämäntilanteeseen voitaisiin kiinnittää entistä enemmän huomiota. Ei voida ajatella, että seikkailullinen toiminta sopii kaikille. Seikkailuun perustuva toiminta, edellyttää toimijaltaan tiettyjä ehtoja. Tämän vuoksi on oleellista ottaa huomioon, kenelle toimintaa järjestetään. Hakemuksen kysymysten avulla tulisi pyrkiä selvittämään, täyttääkö hakija ne edellytykset, joita purjehdustoiminta vaatii. Lisäksi ryhmätapaamisissa voisi olla harjoitteita, joilla pyritään selvittämään osallistujien fyysistä ja psyykkistä suorituskykyä ja vuorovaikutustaitoja. Näin tulevaan retkeen voitaisiin entistä paremmin valmistautua.

Purjehduksen haku aika voisi olla pidempi. Tällöin markkinoinnilla olisi enemmän mahdollisuuksia. Pidempi haku aika mahdollistaisi myös asiakastuntemuksen hyödyntämisen seikkailutoiminnan suunnittelussa ja hakijoiden valinnassa. Y-Säätiön ja yhteistyökumppaneiden asiakastyötä tekevät henkilöt voisivat tarjota purjehdusta sellaisille henkilöille, joiden he arvioivat eniten hyötyvän purjehdustoiminnasta. Vastaavanlaista toimintaa voisi jalostaa eri

asiakasryhmille esimerkiksi iän perusteella. Seikkailullinen toiminta voi olla myös lyhyempi kestoista ja sitä voi soveltaa vähemmän fyysisiä ja psyykkisiä edellytyksiä vaativaksi. Jatkotutkimuksena voitaisiin kysyä asukkaiden mieltymyksiä ja harrastuksia, joiden pohjalta seikkailutoimintaa voitaisiin soveltaa. Esimerkiksi Y-Säätiön asukkaille voitaisiin järjestää päivän kestävä kalastusretki tai marjastusretki lähiseudun kansallispuistoon. Toiminta olisi elämyksellistä seikkailutoimintaa, joka olisi haasteellisuudessaan vähemmän vaativaa.

Sekä Y-Säätiö, että Suomen Purjelaivasäätiö toimivat yhteistyössä ensimmäistä kertaa. Purjehduksella ohjaajina toimi kahden eri organisaation työntekijöitä. Yhteistyön lujittamiseksi olisi hyvä, että kaikki ohjaajina purjehdukselle osallistuvat henkilöt keskustelisivat yhdessä toimintaa ohjaavista arvoista ja toiminnan päämääristä. Näin ammattitaitoa voitaisiin jakaa työntekijöiden välillä ja yhteistyötä voitaisiin kehittää entistä saumattommaksi. Y-Säätiön työntekijät voisivat mukana olleina hyödyntää purjehdustoiminnan kehittämisessä ja suunnittelussa omaa kokemustaan. Kun tiedossa on retken ja päivien rakenne, siihen voisi sisällyttää ryhmän yhteistoimintaa vahvistavia tehtäviä. Esimerkiksi lisäämällä toiminnan rakenteeseen seikkailukasvatuksellisia ryhmätoimintoja kuten esimerkiksi ryhmäaloitteisuutta vaativia ongelmanratkaisuleikkejä. Vapaa-ajalle on kuitenkin säilytettävä oma osuutensa purjehduksen aikana. Tulosten mukaan vapaa-aika oli ensiarvoisen tärkeä vastapaino intensiiviselle ryhmätoiminnalle.

Seikkailuun liittyvä moninaisuus tekee sen vaikuttavuuden mittaamisesta haastavaa. Luotettavuuden kannalta hankalaa on määrittää, mitkä muutokset ihmisen käyttäytymisessä johtuisivat ainoastaan toteutuneesta seikkailusta. Hedelmälliseksi keinoksi tutkia ja ymmärtää seikkailua on tutkia yksittäisten ihmisten kokemuksia laadullisin menetelmin ja sen avulla pyrkiä lisäämään menetelmän ymmärrettävyyttä yksittäisten tapausten kautta. (Karppinen 2005, 65–66.) Mielestäni vaihtoehtoisia työmenetelmiä on ensiarvoisen tärkeää kehittää ja kokeilla, jotta jokainen asiakas tulisi kohdatuksi juuri sellaisena kuin hän on.

Opinnäytetyö oli minulle mielekäs ja intensiivinen oppimisprosessi, joka yhtä aikaa tuntui haastavalta, mutta myös erittäin palkitsevalta, aivan niin kuin purjehduksella mukana olleet kuvasivat kokemustaan Y-Säätiön purjehduksesta. Opinnäytetyön tekemisen aikana en ainoastaan oppinut uutta, vaan se myös haastoi ymmärtämään opittua syvemmin. Asiaan uppoutuminen mahdollisti tarkastelemaan opittua kriittisesti ja näkemään sen soveltuvuusmahdollisuuksia. Opinnäytetyön aiheen valikoitumiseen vaikutti oma innostuneisuuteni toiminnallisia menetelmiä ja luontoa kohtaan. Luonto ja luonnossa toimiminen ovat minulle valtava voimavara. Niiden tuomaa iloa ja onnistumisen kokemuksia haluan jakaa myös muille.

LÄHTEET

- Alanen, Olli & Kotkavirta, Aapo 2014. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön. Helsinki: Helsingin Diakonissalaitos.
- Barton, Jo; Bragg, Rachel; Pretty, Jules; Roberts, Jo & Wood, Carly 2016. The Wilderness Expedition. Journal of Experiential Education 2016, Vol. 39 (1), 59–72. Saatavilla <https://www.ebscohost.com>
- Clarke, Heli 1998. Keinot ja päämäärät seikkailukasvatuksessa. Teoksessa Timo Lehtonen (toim.) Elämän seikkailu -Näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 60–79.
- Dahl, Marja 2016. Y-Säätiön verkkosivut. Viitattu 7.9.2016 <http://www.ysaatio.fi/ajankohtaista/>
- Havaintopäiväkirja 2016. Temisevä, Lilli.
- Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Huttunen, Teija 2015. Kanna kuule vastuuta ihan keskenäs. Kuka kantaa vastuun? Teoksessa Liisa Martikainen (toim.) Mitä se sulle kuuluu? -Nuorten elämän valinnat puntarissa. Tallinna: United Press Global, 13–30.
- Kananen, Jorma 2014. Etnografinen tutkimus. Miten kirjoitan etnografisen opinnäytetyön? Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kanaoja, Aulikki; Lähteinen, Martti & Marjamäki, Pirjo 2010. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Karppinen, Seppo & Latomaa, Timo 2007. Elämyksestä ja kokemuksesta teoriaa ja käytäntöä. Teoksessa Seppo Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkailun elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 11–21.

- Karppinen, Seppo & Latomaa, Timo 2015. Seikkaillen elämyksiä III. Suomalainen seikkailupedagogiikka. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Karppinen, Seppo 2005. Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa. Etnografinen toimintatutkimus seikkailu- ja elämys pedagogiikasta. Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9514277554.pdf>
- Karppinen, Seppo 2007. Elämyksestä kokemukseen ja oppimiseen. Teoksessa Seppo Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkailen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 75–98.
- Keskinen, Kimmo 2015. Seikkailijasta seikkailukasvattajaksi, seikkailukasvatus ammattina. Turku: Koulutustalo Aavas Oy.
- Kiiski, Eero 1998. Seikkailua elämysten maailmassa. teoksessa Timo Lehtonen (toim.) Elämän seikkailu -Näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 108–115.
- Kilpijärvi, Marjo 2013. Luonnossa yöpymisen käytännöt nuorten luontosuhteen muovaajina. Teoksessa Jarno, Valkonen & Toivo, Salonen (toim.). Reittejä luontosuhteeseen. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 83–102.
- Kivelä, Valteri & Lempinen, Juho 2009. Arki hallintaan. Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turku: KOTA–Lasten ja nuorten hyvinvointi Ry.
- Koistinen, Paula 2015. Kannustus ja myönteiset kokemukset pohjana oppimiselle. Teoksessa Jari, Helminen (toim.). Osaamiseksi kokemus jokainen. Näkökulmia oppimiseen ja hyvinvointialalla tarvittavan osaamisen muodostumiseen. Tallinna: United Press Global, 16–33.
- Lehtinen, Tiina & Lehtinen, Ismo 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Lempinen, Juho 2010. Nuorten arki hallintaan seikkailukasvatuksella. Teoksessa Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Kuopio: Suomen sosiaalipedagoginen seura Ry, 123–130.

- Linnossuo, Outi 2007. Seikkailukokemusten vaikuttavuuden tutkimus.
Teoksessa Seppo Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkailen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 201–217.
- Martikainen, Liisa 2015. Kuka minä olen? Identiteetin tunteen kehittyminen.
Teoksessa Liisa Martikainen (toim.) Mitä se sulle kuuluu? Nuorten elämän valinnat puntarissa. Tallinna: United Press Global, 167–176.
- Marttila, Maarit 2015. Elämys- ja seikkailupedagoginen luontoliikunta opetussuunnitelman toteutuksessa: Etnografinen tutkimus.
Jyväskylän yliopisto, Liikuntatieteiden laitos. Väitöskirja.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/49593>
- Ollila, Laura 2013. ”Kuva kertoo enemmän kuin...” Osallistava visuaalinen tutkimus ammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksista seikkailu- ja elämyspedagogisen oppimisen näkökulmasta. Jyväskylän yliopisto, Liikuntakasvatuksen laitos. Liikuntapedagogiikan pro gradu- tutkielma.
http://www.outwardbound.fi/tiedostot/Laura_Ollila_Gradu.pdf
- Perttula Juha 2007. Teoksessa Seppo Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkailen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 53–74.
- Perttula, Juha 2008. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa Juha Perttula & Timo Latomaa. (toim.) Kokemuksen tutkimus. Merkitys–tulkinta–ymmärrys. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 115–162.
- Pulkamo, Hannele 2008. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä? Teoksessa Tommi, Hoikala; Anna, Sell & Kimmo, Aaltonen. Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 496–520.
- Räty, Kimmo 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen. Ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta. Lahti: Outward Bound Finland ry.

- Salo, Petri 1999. Kasvatusta ja seikkailua yhteisöissä. Teoksessa Juha Suoranta. Nuorisotyöstä seikkailukasvatukseen. professori Matti Telemäen juhlakirja. Tampere: Tampereen yliopisto, 99–129.
- Sikkelä, Raimo 2001. Merkittävät oppimiskokemukset seikkailukasvatuksessa. Nuorisotutkimus 19 (3), 24–32. Viitattu 7.10.2016
<https://arto.linneanet.fi/vwebv/holdingsInfo?bibId=762791>.
- Suomen Purjelaivasäätiö i.a. Suomen Purjelaivasäätiön verkkosivut. Viitattu 23.8.2016 http://www.staf.fi/Tietoja_meist%C3%A4
- Telemäki, Matti & Bowles, Steve 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö osa 1 On the theory and practice of outdoor adventure education. Part 1. Kajaani: Kajaanin opettajankoulutusyksikkö.
- Telemäki, Matti 1998. Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka. Teoksessa Timo Lehtonen (toim.) Elämän seikkailu -Näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 10–25.
- Tikkanen, Sari 2016. Teoksessa Y-Säätiö Vuosikertomus 2015. Helsinki: Y-Säätiö, 22–23.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Valkonen, Jarno 2013. Johdanto. Teoksessa Jarno Valkonen & Toivo Salonen (toim.). Reittejä luontosuhteeseen. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 5–11.
- Virtanen, Veli-Matti 2011. Korkeita vuoria ja suuria kokemuksia. seikkailutoimintaa perhe- ja ryhmäkuntoutuksessa. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiö.
- Y-Säätiö 2016. Historiasta nykyhetkeen. Viitattu 20.8.2016
<http://www.ysaatio.fi/tietoa-y-saatiosta/historiasta-nykyhetkeen/>

LIITE 1: Hakemuslomake

Ilmoittautuminen Y-Säätiön kesäpurjehdukselle 8.-12.8.2016**1. Ilmoittautujan yhteystiedot:**

Etunimi _____
Sukunimi _____
Puhelinnumero _____
Sähköposti _____
Osoite _____
Postinumero _____
Postitoimipaikka _____
Syntymäaika _____

2. Keneltä sait tietää purjehduksesta?

3. Kerro lyhyesti itsestäsi ja miksi haluat purjehdukselle?

Tutkimukseen osallistuminen

LIITE 2: Tutkimukseen osallistuminen

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa Y-Säätiön purjehdukselle 2016 osallistuneiden purjehtijoiden kokemuksia. Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda purjehtijoiden oma ääni kuuluviin. Kerätyn aineiston pohjalta tuotetaan tietoa, jotta vastaavanlaista toimintaa voidaan jatkossa kehittää.

Tutkimus tuotetaan eettisiä periaatteita kunnioittaen. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistujalla on oikeus jättäytyä pois tutkimuksesta, missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimukseen osallistujat eivät ole tunnistettavissa tutkimuksen lopullisessa raportissa. Tutkimusaineisto pidetään salassa ja se tuhoetaan tutkimuksen valmistuttua. Tutkimukseen osallistujalla on oikeus lukea häntä koskeva osuus tutkimuksesta ennen julkaisemista, hänen sitä pyydettyään. Tutkimukseen osallistuminen ei vaikuta asunnon hakemiseen tai asumiseen Y-Säätiöllä. Valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa.

Haluan osallistua tutkimukseen ja suostun että, opiskelija Lilli Temisevä saa käyttää omia havainnoitejaan, purjehduksella otettuja kuvia, ilmoittautumislomakkeita sekä kyselylomakkeen vastauksia tutkimusaineistona.

Nimi:

Allekirjoitus:

Paikka ja päivämäärä:

Lisätietoa

Opiskelija Lilli Temisevä

puh. 040-7284902

lilli.temiseva@ysaatio.fi

LIITE 3: Kyselylomake

KYSELYLOMAKE, Y-Säätiön purjehdus 2016

Tämä kysely on osa opiskelija Lilli Temisevän opinnäytetyön tutkimusaineistoa. Kyselylomakkeella kartoitetaan Y-Säätiön purjehdukselle osallistujien kokemuksia. Lomakkeella kerätään tietoa, jonka pohjalta voidaan jatkossa kehittää vastaavanlaista toimintaa. Tutkimus toteutetaan luottamuksellisesti ja osallistujilta on kysytty tutkimuslupa. Kyselylomake sisältää avoimia kysymyksiä, joihin vastataan omin sanoin. Vaihtoehtokysymyksiin rastitetaan sopivin vaihtoehto.

1. Jokainen kokemus on tärkeä ja erityinen. Valitse kuvista yksi sellainen, joka tuo mieleesi itsellesi merkittävän muiston purjehdukselta. Kuvaile kuvan mieleesi tuovaa hetkeä omin sanoin. Mitä silloin tapahtui, mitä tunteita se sinussa herätti?

2. Kaksi ryhmätapaamista ennen purjehdusta oli mielestäni...

Rastita sopivin vaihtoehto:

liikaa	☐
sopivasti	☐
liian vähän	☐

3. Millaista toimintaa ja asioita ennakkotapaamisissa kannattaisi olla?

4. Rastita väittämiin sopivin vaihtoehto purjehdukseen liittyen niin, että numerot tarkoittavat:

1 täysin eri mieltä, 2 jokseenkin eri mieltä, 3 ei eri eikä samaa mieltä, 4 jokseenkin samaa mieltä ja 5 täysin samaa mieltä.

Väittäjä:	Eri mieltä			Samaa mieltä	
	1	2	3	4	5
Jännitin purjehdusta					
Sain uusia kavereita					
Tunsin oloni ulkopuoliseksi					
Minut huomioitiin yksilönä					
Suosittelisin purjehdusta kaverille					
Voitin pelkoni					
Kaipasin lisää kannustusta					
Ennakkotapaamiset laukaisivat jännitystä					
Ylitin itseni					
Tunsin usein pelkoa					
Ryhmähenki oli hyvä					
En lähtisi uudelleen purjehtimaan					
Sain osallistua omana itsenäni					
En oppinut mitään uutta					
Kunnioitukseni luontoa kohtaan kasvoi					

5. Oliko purjehduksen kesto mielestäsi sopivan mittainen? Minkä mittainen purjehdus sinusta olisi hyvä?

6. S/T Kuunari Helenalla purjehtijat osallistuivat purjehdukseen miehistön opastuksella. Saitko tarvittavan ohjauksen purjehdukseen?

Rastita sopivin vaihtoehto:

Ohjeistus ei ollut riittävää	
Sain tarvittavan ohjeistuksen purjehdukseen	
Ohjeistusta oli liikaa	

7. Tuntuiko purjehtiminen sinusta turvalliselta? Mitkä asiat tähän vaikuttivat?

8. Vapaa sana! Kerro vinkkisi tulevien purjehdusretkien kehittämiseksi.